

Michael Sagulin

Lupa opettaa

Katsaus soitonopettajien koulutukseen Suomessa viulupedagogien koulutuksen näkökulmasta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

20.1.2014

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Michael Sagulin Lupa opettaa. Katsaus soitonopettajien koulutukseen Suomessa viulopedagogien koulutuksen näkökulmasta 50 sivua + 2 liitettä 20.1.2013
Tutkinto	musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja(t)	MuT Marja Vuori
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus on valottaa suomalaisen soitonopettajakoulutuksen menneisyyttä ja nykyhetkeä viulistien näkökulmasta: miten soitonopettajakoulutus on vuosikymmenien aikana kehittynyt ja onko soitonopettajakoulutuksessa vielä kehittämistä.</p> <p>Käsittelen soitonopettajakoulutuksen pedagogista sisältöä viulopedagogien koulutuksen näkökulmasta keskittyen kolmen Helsingissä koulutusta tarjonneen oppilaitoksen (Helsingin konservatorio, Metropolia Ammattikorkeakoulu ja Taideyliopiston Sibelius-Akatemia) opettajan pedagogisten opintojen sisältöön. Lisäksi tarkastelen opettajan kelpoisuudesta määräävää nykyainsäädäntöä.</p> <p>Opinnäytteessä käytetyn aineiston perusteella voidaan todeta opettajankoulutuksen aina olevan aikansa lapsi. Soitonopettajakoulutus on ollut jatkuvassa muutoksessa ja kehittynyt erittäin paljon alkuvuosistaan painopisteen muututtua yhä enemmän soittotaidon kehittämistä ja didaktisista kysymyksistä kohti kokonaisvaltaista opettajuutta. Erityisesti lainsäädännöllä on ollut vaikutusta opintojen kehittymiseen. Ammattikorkeakoulujärjestelmän luominen Suomeen on nostanut soitonopettajakoulutuksen statuksen korkeakoulutasoiseksi.</p> <p>Soitonopettajakoulutuksessa on silti kehittämisen varaa. Opetuksen seuraaminen on nykyisin heikompaa verrattaessa sitä konservatorioissa 1970-luvulla vallinneeseen tilanteeseen. Opetuksen seuraamista tulisi kehittää sekä määrällisesti että laadullisesti. Lisäksi pedagogisten opintojen jakamista instrumenttikohtaisiin blokkeihin tulisi vähentää. Myös soitonopettajakoulutuksen opiskelijavalintaa tulisi kehittää niin, että soveltuvuutta alalle arvioitaisiin paremmin. Koska lainsäädännöllä on erittäin tärkeä osa soitonopettajakoulutuksen kehittämisessä, tulisi lainsäädäntöä uudistaa erityisesti yliopistolain ja opettajien yleisestä kelpoisuudesta säättävän asetuksen kohdalla.</p> <p>Mielestäni soitonopettajakoulutuksen vertaileva tutkimus paitsi eri soitinten, myös eri oppilaitosten välillä kansainvälisestikin olisi tärkeää. Lisäksi soitonopettajakoulutuksen ja aineenopettajakoulutuksen välisiä eroja olisi syytä tutkia.</p>	
Avainsanat	musiikkipedagogit, opettajankoulutus, viulu, opettajan pedagogiset opinnot

Author(s) Title Number of Pages Date	Michael Sagulin Licence to Teach. Finnish Instrumental Teacher Training From A Violin-Centred Perspective 50 pages + 2 appendices 20 January 2013
Degree	Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme	Degree Programme in Classical Music
Specialisation option	Specialization in Music Education
Instructor(s)	Marja Vuori, DMus
<p>The aim of this study is to treat the past and the present of Finnish instrumental teacher training from a violin-centred perspective. In other words, how instrumental teacher training has developed over the decades and whether there is still something to be advanced in teacher training.</p> <p>I deal with the pedagogical content of the instrumental teacher training from a violin-centred view focusing on three music academies: Helsinki Conservatory of Music; Helsinki Metropolia University of Applied Sciences; and Sibelius Academy of the University of the Arts Helsinki. These academies have given instrumental teacher training in the Helsinki region. Furthermore, I also observe the contemporary legislation on teacher qualifications in Finland.</p> <p>According to the data used in this study, it can be stated that the teacher training always reflects its time. Instrumental teacher training has been in the on-going process of changing and, therefore, developed tremendously by comparison the early years of the education. The emphasis has changed more and more from developing the instrumental skills and observing the didactical questions to acting as a comprehensive teacher. The legislation especially has had its impact on developing the education. The recreation of the Finnish system of higher education during the 1990's has clearly raised the status of instrumental teacher training.</p> <p>However, there is space for improvement in instrumental teacher training to this day. The present state of observing lessons has become weaker compared to the official start of the education in Finnish conservatoires in the 1970's. Improving the observation system in instrumental teacher training would be needed both qualitatively and quantitatively. Additionally, the division into instrument-precise blocks should be diminished in pedagogical studies. The entrance exam for instrumental teacher training needs cultivation, as well.</p> <p>Because the legislation has such a large impact in the development of instrumental teacher training, it would be extremely important to renew the legislation, especially Universities Act and the decree on teacher qualifications. It also turned out very important to make comparative studies not only of between different instruments but also between different academies nationally and internationally. In addition to that, one should also study the differences in between instrumental and subject teacher training.</p>	
Keywords	music pedagogues, teacher training, violin, teacher's pedagogical studies

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Katsaus soitonopettajakoulutukseen Suomessa	4
3	Konservatorioliikkeen kehittyminen Euroopassa	18
4	Soitonopettajakoulutus Helsingin Konservatoriossa	20
4.1	Musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjan pääsykokeet	20
4.2	Opintolinjan pedagogiset opinnot	21
5	Soitonopettajakoulutus Metropolia Ammattikorkeakoulussa	24
5.1	Musiikkipedagogi (AMK) -koulutuksen pääsykokeet	24
5.2	Musiikkipedagogi (AMK) -koulutuksen pedagogiset opinnot	25
5.2.1	Yleiset opettajan pedagogiset valmiudet	26
5.2.2	Musiikin oppiminen ja opettaminen	27
5.2.3	Musiikin opettamisen pedagogiset työpajat ja opetusharjoittelu	27
5.2.4	Vaihtoehtoiset pedagogiset opinnot	28
6	Soitonopettajakoulutus Sibelius-Akatemiassa	30
6.1	Soitonopettajakoulutukseen hakeminen	30
6.2	Pedagogiset opinnot Sibelius-Akatemiassa	31
6.2.1	Opettajan pedagogiset opinnot	31
6.2.2	Jousten aineryhmän pedagogiset opinnot	38
7	Opetuksen seuraaminen soitonopettajakoulutuksissa	40
8	Musiikkialalla vaadittavat opettajan kelpoisuusvaatimukset	42
9	Pohdinta	45
	Lähteet	51
	Liitteet	
	Liite 1. Sibelius-Akatemian Orkesterisoitinten pedagogiikka 1 ja 2, suorituskohdat	
	Liite 2. Yleispedagoginen luentosarja 2012–2013	

1 Johdanto

Todettakoon aivan aluksi, ettei minusta koskaan pitänyt tulla soitonopettajaa. En kuitenkaan inhonnut opettamista tai halveksinut sitä, pikemminkin päinvastoin. Hain nimitäin ylioppilaskeväänä Jyväskylän yliopistoon venäjän ja ruotsin kielen aineenopettajakoulutukseen, jonne myös pääsin. Musiikin saralla en kuitenkaan vielä tuolloin osannut tuntea intohimoa opetukseen. Asia tuntui olevan joko–tai: mikäli ryhtyisin opettajaksi, opettaisin ehdottomasti kieliä. Mikäli taas tulevaisuuteni olisi musiikin parissa, haluaisin ehdottomasti itse soittaa opettamisen sijaan.

Loppuvuodesta 2007 alkoi tapahtumasarja, jonka seurauksena aikaisempi sisäinen maailmani kääntyi pääläelleen. En ollut vielä aloittanut opintojani Jyväskylässä, sillä olin lykännyt aloitusta vedoten armeijaan ja keskeneräisiin musiikkiopintoihin konservatoriossa. Juuri ennen joululomien alkua tapasin sattumalta vanhan tutun ja kollegan Helsingin Rautatientorilla. Keskustelu kääntyi jotenkin soittamiseen, ja hän kehotti minua hakemaan Helsinkiin opiskelemaan musiikkia ammattikorkeakouluun. Aloitin kovan harjoittelun pääsykokeita varten. Kun kevät ja pääsykokeet alkoivat vähitellen lähestyä, piti saada mahdollisimman paljon esiintymiskokemuksia. Esiinnyin kaikenlaisissa pikkukonserteissa, ja muutamaa viikkoa ennen pääsykokeita päädyin vahingossa esiintymään Lahden konservatorion soitinesittelykonserttiin. Konsertin päätyttyä löysin itseni esittelemästä viulua ja alttoviulua yleisössä olleille pikkulapsille ja silloin huomasin, kuinka mukavaa opettaminen myös musiikin parissa voi olla!

Ikään kuin kohtalon johdattamana en kuitenkaan heti aloittanut opintojani Helsingissä, vaan kävin pyörähtämässä Jyväskylässä yliopiston opettajankoulutuslaitoksella. Vuosi antoi minulle uusia näkökulmia ja pohdin yliopiston pedagogisten opintojen luennoilla käsiteltäviä aiheita myös soitonopetuksen kannalta. Huomasin, kuinka helposti niin erityyppinen opetustapa oli mahdollista helposti siirtää myös soitonopetuksen puolelle. Vuosi Jyväskylässä oli siis ikään kuin siemen, joka alkoi itää seuraavana syksynä Helsingissä ammattikorkeakouluopintojen alettua.

Kun lopulta aloitin opintoni Metropolia Ammattikorkeakoulussa, hämmästyin, miten eritavalla pedagogiset opinnot siellä olikaan järjestetty, ja miten toisenlainen opintojen fokus oli. En ollut tyytyväinen soitonopettajakoulutuksen pedagogiseen puoleen, kun vertasin sitä Jyväskylän opintoihin. Ammattikorkeakoulussa tunnuttiin painottavan

enemmän didaktista osaamista yleisen pedagogisen taidon ja kasvatustieteellisen tiedon sijaan. Niinpä aloin kiinnostua soitonopettajakoulutuksen ja soitonopettajien pätevyysvaatimusten historiasta ja siitä, miten koulutus on kehittynyt nykyiseen muotoonsa.

Ammattikorkeakoulujärjestelmän synnyn myötä tutkimustyö soitonopetuksen saralla on lähtenyt uuteen nousuun opinnäytetöiden myötä. Itse soitonopettajakoulutusta kuitenkin on tutkittu varsin vähän tutkimusten keskittyessä enemmänkin opettajan ja oppilaan väliseen suhteeseen tai opetuksen didaktiseen puoleen. Ne muutamat opinnäytteet, joita aihettani sivuten on tehty, ovat keskittyneet enemmän nykyhetken kuvaukseen ja siihen, näkevätkö opiskelijat pedagogiset opinnot hyödyllisinä (esim. Hinkkanen 2004, Syrjänen 2009 ja Lukin 2009). Soitonopettajakoulutuksen historiaa, kehittymistä sekä siihen vaikuttavaa lainsäädäntöä ei siis juuri ole tutkittu.

Tämän työn tarkoitus on tarkastella soitonopettajakoulutuksen historiaa Suomessa viulunsoitonopettajakoulutuksen näkökulmasta. Tutkin, miten se on kehittynyt vuosikymmenien varrella, ja arvioin, missä siinä mahdollisesti on parantamisen varaa. Soitonopettajakoulutuksen pedagogista sisältöä tarkastelen kolmen pääkaupunkiseudulla koulutusta tarjonneen tai tarjoavan oppilaitoksen (Helsingin konservatorio, Metropolia Ammattikorkeakoulu ja Taideyliopiston Sibelius-Akatemia) pedagogisten opintojen kautta. Esittelen, miten pedagogisten opintojen sisältö on muodostunut ja muuttunut aikojen saatossa. Pohdin myös, millaisia yhteneväisyyksiä opinnoissa on oppilaitosten välillä. Opinnäytetyön aihetta ajatellen Helsingin oppilaitosten tarkastelu on mitä mainioin: samassa kaupungissa on annettu kaikkien kolmen asteen soitonopettajakoulutusta. Viulunsoitonopettajakoulutus taas on luonnollinen valinta tarkastelun näkökulmaksi, sillä olen itse alttoviulisti, eikä ammattikorkeakouluissa yleensä järjestetä erillisiä pedagogiikan kursseja viulisteille ja alttoviulisteille. Lisäksi tarkastelen soitonopettajien pätevyysvaatimuksia lainsäädännöllisesti.

Tässä opinnäytetyössä tarkoitan *pedagogisilla opinnoilla* niitä opintoja, jotka kukin edellä mainittu oppilaitos on luokitellut osaksi soitonopetuksen ammattitaitoa. Soitonopettajaksi opiskelevan oman soittotaidon kehittämiseen tähtäviä opintoja ei tässä opinnäytetyössä katsota kuuluvaksi pedagogisiin opintoihin. Pedagogiset opinnot voidaan edelleen jakaa didaktisiin (soitinkohtaisiin) sekä yleisempiin (kasvatustieteellisiin) opintoihin.

Opinnäytteen toisessa luvussa käsittelen soitonopettajakoulutuksen menneisyyttä ja nykytilaa Suomessa. Luvussa kolme yhdistän suomalaisen musiikkikoulutuksen institu-

tionalisoitumisen yleiseurooppalaiseen viitekehykseen. Luvuissa neljänestä kuudenteen käsittelen oppilaitos kerrallaan soitonopettajakoulutuksen opiskelijavalintaan vaikuttavat seikat ja pedagogisten opintojen opetussuunnitelmalliset perusteet. Helsingin konservatorion soitonopettajakoulutusta tarkastellessa käytän lähteenä vuonna 1987 käytössä ollutta, Kouluhallituksen laatimaa musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjan opetussuunnitelmaa. Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikkipedagogi (AMK) -koulutuksen ja Sibelius-Akatemian opettajan pedagogisten opintojen lähteenä käytän vuonna 2013 voimassa olleita opetussuunnitelmia. Seitsemännessä luvussa käyn läpi opetuksen seuraamisen vaatimukset ja periaatteet jokaisessa oppilaitoksessa, ja luvussa kahdeksan tarkastelen opettajan kelpoisuusvaatimuksia nykylainsäädännön valossa. Opinnäytteen viimeisessä eli yhdeksännessä luvussa esittelen aineiston perusteella tekemäni johtopäätökset.

2 Katsaus soitonopettajakoulutukseen Suomessa

Suomen musiikkihistoriallinen kehitys voidaan katsoa alkavaksi kristinuskon saapumisesta Suomeen: perimätiedon mukaan Ruotsin kuningas Eerik Pyhä ja piispa Henrik tekivät ristiretken Suomeen vuoden 1155 tienoilla. Historiantutkimus on kuitenkin osoittanut muinaisten suomalaisten olleen kosketuksissa länsimaisen musiikin kanssa jo ennen kyseistä ristiretkeä, sillä vanhimmat nuottijäänteet ovat peräisin jopa 1000-luvulta. (Haapanen 1940: 7–8; Haapakoski, Heino, Huttunen, Lampila & Maasalo 2002: 309, Pajamo & Tuppurainen 2004: 15–16.)

Koska musiikin varhaisvaiheista Suomessa muutenkin on varsin vähän säilynyt minäkäänlaisia kirjallisia dokumentteja, on mahdotonta tietää varmaksi, missä määrin Suomessa muinoin on ollut soittimia. Joka tapauksessa musiikin ja nimenomaan laulun opetus on ollut hyvin merkittävässä asemassa Suomen keskiaikaisissa kouluissa (varsinkin Turun katedraalikoulu), sillä sen katsottiin kuuluvan pappien ammattitaitoon. Varsin varmaksi voidaan olettaa myös piiparien ja leikareiden, senaikaisten katusoittajien, olemassaolo. Vaikka tuohon aikaan kanttorit olivat statukseltaan varsin korkeassa asemassa omassa yhteisössään, ei muita muusikoita arvostettu rikollisia tai kerjäläisiä enempää. (Haapanen 1940: 13, 18–19; Haapakoski ym. 2002: 310–312; Pajamo & Tuppurainen 2004: 18, 78.) Kaikesta huolimatta heitä kuitenkin varmasti tarvittiin juhlistamaan elämän varrelle sattuneita tärkeitä hetkiä. Näistä seikoista huolimatta soitonopetusta on kuitenkin Suomessa todennäköisesti annettu jo keskiajalta lähtien kristinuskon rantauduttua Suomeen. Varsin varmasti soitonopetusta on jossain määrin tapahtunut ainakin Juhana-herttuan hovin asettauduttua Turkuun vuonna 1556 (Lappalainen 2012).

Ennen vuotta 1790 soitonopetus ei Suomessa ole ollut kovinkaan suuressa suosiossa, vaikkakin joitakin henkilöitä siellä täällä mainitaan. Turussa esimerkiksi toimi 1600-luvun alkupuolella nyköpingiläinen urkuri Håkan Persson, joka mitä ilmeisimmin antoi myös musiikin opetusta. Turun akatemia¹ taasen sai ensimmäisen virallisen musiikinopettajansa vasta vuonna 1747. Virkaan valittiin Carl Petter Lenning, joka soitti muun muassa viulua. Musikaliska Sällskapet i Åbon² perustamista vuonna 1790 voidaan mie-

---

¹ Turun Akatemia perustettiin vuonna 1640 (Haapakoski ym. 2002: 321).

² Suomeksi Turun Soitannollinen Seura.

lestäni pitää melkoisen merkittävänä soitonopetuksen suhteen, vaikka itse opetustoiminta jäikin yhdistyksen säännöissä lopulta kuolleeksi kirjaimeksi. (Haapanen 1940: 25, Haapakoski ym. 2002: 324–325.)

Vielä 1800-luvulle tultaessa soitonopetus oli varsin hajallaan Suomessa, eikä varsinaisista musiikkikouluista oikein voida puhua. Yksityistä opetusta on toki annettu kaikissa Suomen suurimmissa keskuksissa (Turku, Helsinki, Oulu, Viipuri). Musiikkikoulutuksen järjestäytymättömyys on ymmärrettävää, sillä tuohon aikaan työpaikkoja muusikoille oli tarjolla vain armeijalla ja kirkolla, jotka käytännössä hoitivat itse muusikoidensa kouluttamisen. (Lappalainen 2012, Oramo 2010, Jakkula 2002: 14–15, Haapakoski ym. 2002: 344.) Ennen Helsingin musiikkiopiston³ perustamista Suomessa toki yritettiin perustaa musiikkikouluja vaihtelevalla menestyksellä: ensimmäinen julkinen musiikkikoulu aloitti toimintansa Turussa vuonna 1838. Taideakatemia perustamisestakin ehdittiin tehdä valtiopäiväaloite jo vuonna 1877. Aloite ei kuitenkaan koskaan johtanut senaatin puolesta mihinkään toimenpiteisiin. (Lappalainen 2012, Häyrynen 2008: 7–8.)

Kevät 1882 oli kaikin puolin mullistava Suomen musiikkielämän kannalta, sillä nyt ensimmäistä kertaa päästiin yli sen rajan, joka oli niin monesti tähän mennessä estänyt säännöllisen musiikinopetuksen järjestämisen Suomessa. Helsingfors Musikförening, joka alkoi ylläpitää Helsingin musiikkiopistoa, perustettiin Ylioppilastalolla⁴ 11.3.1882. Yhdistyksen jäsenhankintakirjeet oli lähetetty kuitenkin jo vuoden 1881 elokuussa. (Haapanen 1940: 83–84, Pajamo 2007: 16.)

Yhdistyksen perustamisen alulle panosta voimme kiittää kahta henkilöä: Jaromir Hri-malya, joka ensimmäisenä ehdotti musiikkiopiston perustamista yksityistä kautta valtion puolelta ilmenneen välinpitämättömyyden vuoksi, sekä kauppaneuvos Leonard Borgströmiä, joka hankkeen alkutaipaleella toimi asian organisaattorina. (Pajamo 2007: 16.) Helsingin musiikkiopiston perustamiseen liittyi monia muitakin mielenkiintoisia pikkude-taljeja, jotka yleisessä historiankirjoituksessa monesti tunnutaan sivuutettavan varsin kepeästi. Nimittäin vaikka Martin Wegeliuksen nimityksestä yhdistyksen hallinnoiman musiikkiopiston johtajaksi uutisoitiin lehdissä jo seuraavana päivänä yhdistyksen perustamisesta (12.3.1882), ei hän suinkaan ollut ensimmäinen vaihtoehto johtajan paikalle.

---

³ Nykyinen Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.

⁴ Nykyinen Vanha ylioppilastalo Helsingin Mannerheimintielleä.

Tehtävää oli tarjottu ennen Wegeliusta norjalaiselle Edvard Griegille, joka kuitenkin oli kieltäytynyt vastaanottamasta tehtävää. (Pajamo 2007: 16.)

Syksyllä 1882 alkaneen ensimmäisen lukuvuoden opetusaineina musiikkiopistossa olivat piano, urut, viulu, sello ja yksinlaulu. Näiden solististen aineiden lisäksi opiston oppilaat opiskelivat myös teoriaa ja musiikinhistoriaa sekä yhteismusisointia. Opistossa ei siis lainkaan opetettu pedagogiikkaa, osittain varmaankin seuraavasta syystä, jonka Wegelius toi esille 1902 julkaistussa 20-vuotishistoriikissa:

Julkisen musiikinopetuksen pyrkimyksenä ei pitäisi oleman ainoastaan taitavien ja kykenevien muusikkojen sekä musiikinopettajien kasvattaminen vaan myös musiikillisesti sivistyneen ja ymmärtäväisen kuulijakunnan kasvattaminen (Pajamo 2007: 19).

Tässä kohtaa on mainittava, että vielä 1700-luvulla muusikkoutta pidettiin lähinnä yhtenä lukuisista käsityöläisammateista, joihin olennaisena osana liittyi mestari–kisällisuhde (Haapakoski ym. 2002: 316). Lisäksi on otettava huomioon se seikka, että ensimmäinen kasvatustieteen oppituolikin tuli Keisarilliseen Aleksanterin yliopistoon⁵ vasta vuonna 1852, jolloin se sijoitettiin teologiseen tiedekuntaan (Rinne & Kivirauma & Lehtinen 2000: 93). Oppikoulunopettajien pedagoginen valmistus tosin oli alkanut jo vuonna 1806 yliopiston vielä toimiessa Turun akatemiana Turussa (Rinne 2013: 20).

Jonkinlaista opettajankoulutusta oli Suomessa käynnissä siis jo 1800-luvun alkupuolella. Käytännöllisesti katsoen soitonopettajakoulutusta sellaisena, kuin me sen tänä päivänä käsitämme, on kuitenkin ollut vasta 1900-luvulta lähtien. Helsingin musiikkiopistossa pedagogiikan opettaminen toki alkoi jo kuuden vuoden päästä opiston perustamisesta, vuonna 1888, aluksi itsensä Wegeliuksen opettamana ja vuodesta 1892 lähtien Ingeborg Hymanderin ohjauksessa (Pajamo 2007: 23).

Nämä Helsingin musiikkiopistossa vuonna 1888 alkaneet pedagogiikkakurssit oli tarkoitettu vain pianonsoiton- ja oppikoulujen opettajia varten (Pajamo 2007: 23). Kurssien ulkopuolelle siis jäivät esimerkiksi viulunsoitonopiskelijat. Viulisteille pedagogiikan opetus alkoi vasta 1940-luvun lopulla, yli 60 vuotta oppilaitoksen perustamisen jälkeen (Pajamo 2007: 201–202)!

---

⁵ Keisarillinen Aleksanterin yliopisto oli Turusta siirretty Turun akatemia, joka nykyisin tunnetaan paremmin Helsingin yliopistona.

Sibelius-Akatemian ensimmäinen viulupedagogiikan opettaja oli Onni Suhonen, jonka ensiarvoisen tärkeää työtä Leena Siukonen-Penttilä jatkoi. 1970-luvun alkupuolella viulupedagogiikan opetus ei ilmeisesti juuri kiinnostanut Sibelius-Akatemian opiskelijoita, sillä vuonna 1970 Lajos Garam oli ainoa kurssille ilmoittautunut. Garam jatkoikin Siukonen-Penttilän työtä pitämällä viulupedagogiikasta luentoja vuosina 1973–1991. Garam ei kuitenkaan heti päässyt vastuuopettajaksi, sillä kyseistä tehtävää ennen Garamia hoiti Seppo Tukiainen. Garamin jälkeen vuodesta 1990 viulupedagogiikan vastuuopettajan tehtäviin tuli Sirpa Lannes-Tukiainen, joka toi viulupedagogiikan opetukseen Suzuki-metodin ja viuluryhmien opetuksen. (Pajamo 2007: 201–202.)

Kaikkina näinä aikoina kuitenkin näyttäisi siltä, että Sibelius-Akatemian viulupedagogiikassa keskityttiin lähinnä substanssitaidon opettamiseen, eivätkä esimerkiksi kasvatustieteelliset kysymykset viulunsoitonopetuksessa näin ollen saaneet kovin suurta huomiota. 1980- ja 1990-luvuilla kaikille pakollisena olleessa viulupedagogiikan toisessa kurssissa käsiteltiin muun muassa jousenkuljetuksen problematiikkaa, intonaatiojärjestelmiä ja viulunsoiton historiaa. Toisaalta myös esiteltiin tunnettuja pedagogeja ja heidän näkemyksiään viulunsoitosta. (Pajamo 2007: 202.) Yleisempi pedagoginen opetus ja erityisesti kasvatustieteellisyys loistavat poissaolollaan.

Helsingin musiikkiopisto oli melko pitkään ainoa säännöllistä musiikinopetusta antava oppilaitos Suomessa, sillä seuraava musiikkiopisto perustettiin vasta vuonna 1918 Viipurin. Jos nykyisin maassamme toimii jo 140 Suomen musiikkioppilaitosten liiton jäsenenä olevaa musiikkioppilaitosta, oli niitä vuonna 1945 perustettu vasta kuusi. Sibelius-Akatemian ja Viipurin musiikkiopiston⁶ lisäksi niitä olivat Helsingin kansankonservatorio⁷ (1922), Tampereen konservatorio (1931), Porin kansankonservatorio⁸ (1931) ja Etelä-Pohjanmaan musiikkiopisto⁹ (1938). Vuoteen 1945 mennessä Helsingin musiikkiopistokin oli jo ehtinyt vaihtaa nimensä kaksi kertaa, joista toisella kerralla nimeksi vaihdettiin nykyisin tunnettu Sibelius-Akatemia. Nimenmuutos oli seurausta siitä, että silloinen Helsingin konservatorio (ei siis Helsingin kansankonservatorio) päätettiin

---

⁶ Sotien jälkeen Viipurin musiikkiopisto muutti Lahteen, jossa oppilaitoksen nimi on muuttunut Lahden musiikkiopiston ja Päijät-Hämeen konservatorion kautta Lahden konservatorioksi.

⁷ Nykyinen Helsingin konservatorio.

⁸ Nykyinen Palmgren-konservatorio.

⁹ Nykyinen Keski-Pohjanmaan konservatorio.

1930-luvun lopulla muuttaa korkeakouluksi. (Paajanen 2007: 6-7, Pajamo 2007: 59, Lahden konservatorio 2013.)

Musiikkioppilaitoksia alkoi vähitellen syntyä Suomeen kuin sieniä sateella. Kuten jo mainitsin, vuonna 1945 Suomessa toimi vasta 6 musiikinopetusta antavaa oppilaitosta. Hieman yli kymmenen vuotta myöhemmin, vuonna 1956, määrä oli jo kaksinkertaistunut, kun Suomen musiikkioppilaitosten liitto¹⁰ oli Lahdessa perustamassa 13 musiikkiopistoa. SML alkoi heti perustamisestaan lähtien ajaa musiikkioppilaitoksia koskeva omaa lakia, joka sinnikkään työn jälkeen astui viimein voimaan vuonna 1969. Lain astuessa voimaan täyden lakisääteisen valtiovuonon piiriin pääsi yhdeksän musiikkioppilaitosta, näiden joukossa Lahden ja Kuopion¹¹ musiikkiopistot. (Häyrynen 2008: 101–103, SML 2013, Ahonen 2004: 38.)

Ennen musiikkioppilaitoslain ensimmäistä versiota vuodelta 1969 oli eduskunta ehtinyt vuonna 1965 säätää Sibelius-Akatemiasta oman erillislakinsa, joka vaikutti muun muassa edellä mainittuihin maakunnallisiin konservatorioihin siten, että niistä muodostui lähinnä Sibelius-Akatemiaan valmistavia laitoksia. Kaikesta huolimatta voimaan astuneella musiikkioppilaitoslailla turvattiin muidenkin musiikinopetusta antavien oppilaitosten kuin Sibelius-Akatemian asemaa. Laki kiinnitti huomiota jonkin verran myös soitonopettajien pätevyteen¹², sillä Häyrysen (2013: 101) mukaan valtiovuonon prosentiosuuksia määriteltäessä kiinnitettiin huomiota myös muun muassa opettajien *pätevyyteen* ja lukumäärään sekä opetuksen *tasoon* ja tehokkuuteen. (Häyrynen 2013: 101–103.)

Huoli opettajien pätevydestä oli varmasti aiheellinen, sillä varsinainen soitonopettajakoulutus ei vielä tuolloin ollut alkanut. Suomen Musiikkipedagogien Liitto¹³ oli ilmaissut huolensa opettajien pätevydestä jo vuonna 1930 lähettämässään kiertokirjeessä maassa toimiville musiikkioppilaitoksille. Kirjeen mukaan musiikkioppilaitosten tulisi opettajiensa asemaa määrittäessä ottaa huomioon opettajien pätevyys ja opetuskokemus. Pari vuotta myöhemmin liitto lähetti uuden kirjeen, jossa se kehotti oppilaitoksia

---

¹⁰ Myöhemmin tekstissä viitataan Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry:hyn lyhenteellä SML

¹¹ Nykyisin Kuopion konservatorio.

¹² Lain valmistelun aikoihin ihanne erinomaisesta soitonopettajan pätevydestä on hyvin todennäköisesti ollut aivan toisenlainen kuin nykyään.

¹³ Perustettu 13.1.1925. Nykyisin Suomen musiikinopettajien liitto ry. (SMOL 2010.)

uusien opettajien palkatessa valitsemaan oman liittonsa jäseniä. (Aro & Salmenhaara 1972: 61.) Suurin syy kehotukseen on varmasti ollut varmistaa omien jäsenten työllistyminen, mutta varmasti taustalla on ollut myös aitoa huolta soitonopettajien tasosta.

Vaikka huoli opettajien pätevydestä (mahdollisesti lähinnä soittotaidollisesta näkökulmasta) oli ilmaistu 1930-luvulla ja viulupedagogiikan opetusta alettu järjestää Sibelius-Akatemiassa 1940-luvulla, kesti pitkään ennen kuin varsinaisia musiikkioppilaitoksen opettajia alettiin kouluttaa.

Tässä kohtaa täytyy kuitenkin mainita musiikkioppilaitosten itse pyrkineen päivittämään opettajiensa ammattitaitoa. Esimerkiksi Helsingin kansankonservatorio oli jo melko varhaisessa vaiheessa perustanut Opettajien avustusrahoston, josta oli määrä myöntää konservatorion opettajille paitsi sairaspäivärahaa, myös esimerkiksi opintoapurahojia. Rahasto ei kuitenkaan pystynyt täyttämään tehtäväänsä, sillä ensimmäiset pienet opintoihin tarkoitetut apurahat myönnettiin vasta vuonna 1960, ja rahasto lakkautettiin jo 1963. Oppilaitos kuitenkin järjesti ilmeisesti ainakin 1960-luvulle asti ”erinäisiä kasvatopsykologisia ja musiikkipedagogisia kursseja” opettajakunnalleen. Lisäksi kansankonservatorion opettajat perustivat keväällä 1957¹⁴ opettajayhdistyksen, jonka yksi tehtävä sääntöjen mukaan oli ”kehittää opettajakunnan pedagogista ammattitaitoa”. (Aro & Salmenhaara 1972: 63, 67–69.)

Kolme vuotta ensimmäisen musiikkiopistolain täytäntöönpanon jälkeen myönnettiin Sibelius-Akatemian ohella neljälle musiikkiopistolle (Lahti, Turku, Tampere ja Kuopio) oikeus opettajankoulutukseen. Vuotta myöhemmin (1973) myös Jyväskylään saatiin opettajankoulutusoikeus. Syyt opettajankoulutusoikeuksien myönnöille olivat varsin järkevät, sillä musiikkikoulutuksen siirtyessä valtionavun piiriin alkoi musiikkikouluja nousta Suomeen räjähdysmäisesti. Musiikkioppilaitosten määrän suuri kasvu pahensi entisestään vallalla ollutta pulaa pätevistä soitonopettajista. Oikeuksien myötä esimerkiksi Kuopiossa viulupedagogiikan opetus alkoi vuoden 1973 syksyllä. (Ahonen 2004: 38, Jakkula 2002: 78.)

Ensimmäisiä opettajankoulutuksesta valmistuneita saatiin kuitenkin odottaa, sillä opiskelijoita alkoi valmistua vasta vuonna 1976, jolloin Kuopiosta valmistui ensimmäinen pianonsoitonopettaja. Seuraavana vuonna ainakin Kuopiosta valmistui ensimmäinen

---

¹⁴ Yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin alkuvuodesta 1958 (Aro & Salmenhaara 1972: 69).

jousisoitinpedagogi: Tapio Myöhänen, joka oli jo opiskellut Sibelius-Akatemiassa. (Ahonen 2004: 38–39, 48–49.) Myöhänen hakeutumisesta soitonopettajakoulutukseen Kuopiossa herää kysymys, millä tolalla viulun pedagogiset opinnot Sibelius-Akatemiassa oikein olivat. Olihan Myöhänen kuitenkin ensimmäisiä soitonopettajakoulutuksen opiskelijoita konservatoriossa.

Koska Suomessa ymmärrettävästä syystä oli vielä ilmeisen vähän vahvaa pedagogista taitamista, opiskelivat viulunsoitonopettajaopiskelijat pedagogiikkaa myös kesäkurseilla. Esimerkiksi Myöhänen kertoo Ahosen kirjassa (2004: 41, 48–49) osallistuneensa Oulussa 1960-luvun lopulla vaikuttaneen venäläisen Tatjana Pogoževan opetukseen. Pogoževa opetti viulupedagogiikkaa kolmena kesänä myös Kuopion musiikkiopiston järjestämällä Riistaveden leirillä. (Ahonen 2004: 41, 48–49.) Riistaveden leiri ei suinkaan ollut ainoa musiikkileiri, joka järjesti pedagogiikan opetusta. Myös Limingan musiikkileirillä järjestettiin erilaisia luentoja, workshoppeja ja seminaareja: muun muassa viulupedagogiikan kursseja 1960–1970-luvuilla ja Suzuki-kurssi vuonna 1981. Limingassa viulupedagogiikan opettajina toimivat Pogoževa (1969–1974) sekä Sergei Kravtshenko (opetti leirillä vuosina 1975–1983, 1985, 1987–1992, 1996–1997). (Jakkula 2006: 13, 50, 52.) Edellä mainittu vahvistaa paljolti sitä yleisesti tunnustettua ajatusta, että Suomi on saanut hyvin paljon pedagogisia vaikutteita entisen Neuvostoliiton alueelta.

Vuonna 1968 annettua asetusta musiikkioppilaitosten valtionosuuksista uudistettiin viisi vuotta ensimmäisten soitonopettajakoulutuslinjojen alkamisen jälkeen. Asetuksen uudistuksen myötä Suomen musiikkioppilaitosjärjestelmästä tuli kolmiportainen: musiikki koulu, musiikkiopisto ja konservatorio. Uudistuksen myötä vain konservatorioilla oli Sibelius-Akatemian lisäksi oikeus kouluttaa musiikkioppilaitoksen opettajia. Samalla määriteltiin tarkat kelpoisuusehdot musiikkioppilaitosten opettajille. (Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi musiikkioppilaitoksista HE 258/1994¹⁵, Jakkula 2002: 78, Hirvonen 2009.) Erityisen merkille pantavaa on, että Suomen lainsäädännössä konservatoriot mainitaan vasta nyt ensimmäistä kertaa!

Jo ennen mainitun asetuksen uudistusta oli esimerkiksi Lahdessa haaveiltu professuuri oikeuksien saamisesta sikäläiseen musiikkiopistoon. Näin musiikkiopiston yhteyteen olisi voitu perustaa musiikkikorkeakoulu kilpailijaksi Sibelius-Akatemialle viulun-, pia-

---

¹⁵ Jatkossa viittaaan hallituksen esitykseen lyhenteellä HE 258/1994.

non- ja sellonsoiton opiskelussa. Uudistettu asetus antoi kuitenkin tietyllä tapaa Lahdelle musiikkikorkeakoulun statuksen korottamalla sen ja vuosien 1972 ja 1973 aikana opettajankoulutusosoikeuden saaneet musiikkiopistot konservatorioiksi¹⁶. Vuonna 1975 opettajankoulutusosoikeus oli myönnetty myös Helsingin konservatoriolle. Paria vuotta myöhemmin, 1979, opettajankoulutus alkoi myös Oulussa¹⁷. Musiikkioppilaitoksen opettajan opinnot kestivät viisi vuotta. Opiskelijalla oli ainakin Oulussa mahdollisuus valmistua myös pelkästään musiikkikoulun opettajaksi, jolloin koulutuksen kesto oli kolme vuotta. (Häyrynen 2008: 121–122, Jakkula 2002: 82, Opetusministeriö 2002: 11.)

Hetken aikaa Suomen musiikkikoulutusjärjestelmä sai olla uudistuksilta rauhassa oppilaitosten keskittyessä päätehtäväänsä: musiikin opettamiseen. Kun musiikkioppilaitoksia koskevaa lainsäädäntöä alettiin jälleen uudistaa¹⁸, toisin sanoen keskiasteistaa konservatorioiden ammattikoulutusta, oli opettajankoulutusosoikeudet myönnetty Kokkolaan¹⁹, Pietarsaareen²⁰ ja Joensuuhun. Myös Oulunkylän pop/jazz-konservatorio²¹ sai ammatillisen opetuksen oikeudet. (Opetusministeriö 2002: 11–12.)

1980-luvun lopulla tapahtuneen lainsäädännön uudistuksen myötä konservatorioiden ammatillisesta koulutuksesta tuli keski- eli opistoasteen koulutusta. Soitonopettajakoulutuksesta tuli viimeistään nyt ylioppilaspohjaista myös lain silmissä. Musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinja oli nelivuotinen ja sen laajuudeksi määriteltiin 160–200 opintoviikkoa. Vuoden 1987 uudistuksen myötä konservatorioihin tuli myös jatkotutkinto, joka vastasi Sibelius-Akatemiasta 1980-luvulla poistettua diplomitutkintoa. Jatkotutkinnon suorittuaan henkilö oli kelpoinen musiikkiopiston lehtorin toimeen. (HE 258/1994, Jakkula 2002: 90, 114; Ahonen 2004: 54.) Ilmeisesti viulistien jatkotutkinto koostui lähinnä soittotaidon edelleen kehittämisestä, eikä jatko-opinnoissa enää ollut pedagogiikkaa.

---

¹⁶ Toisin sanoen siis Lahden, Kuopion, Turun, Jyväskylän ja Tampereen.

¹⁷ Virallisesti Oululle myönnettiin opettajankoulutusosoikeus jo 1978 (OPM 2002: 11).

¹⁸ Uudistettu lainsäädäntö astui voimaan vuosien 1987 ja 1988 aikana eri vaiheissa.

¹⁹ Ammatillinen koulutus alkoi ainakin Kokkolassa vuonna 1983 (Keski-Pohjanmaan konservatorio 2013).

²⁰ Ruotsinkielinen koulutus.

²¹ Nykyisin Pop & Jazz Konservatorio.

Lainsäädännön uudistuksen myötä Suomen konservatorioliitto – Finlands konservatorieförbund ry²² näki päivänvalon, sillä uudistuksen yhteydessä SML oli ottanut kielteisen kannan konservatorioiden jatkotutkintoja kohtaan. Lahden konservatorion johdolla maan konservatoriot²³ erosivat SML:stä ja liittyivät Lahdessa vastaperustettuun konservatorioliittoon, joka ajoi nimensä mukaisesti yksinomaan konservatorioiden etuja ja puolusti musiikin ammattikoulutusta. (Häyrynen 2008: 130–131, Ahonen 2004: 54, Jakkula 2002: 90.)

Konservatorioissa suhtauduttiin hyvin kriittisesti, ja osin varsin negatiivisestikin, koulutuksen keskiasteistamiseen. Konservatoriot olivat nimittäin pitäneet antamaansa koulutusta jo tuolloin korkeakoulutasoisena, vaikkei sitä valtion taholta oltukaan virallisesti ilmaistu. Koulutuksen opistoasteistamisen pelättiin vaikuttavan konservatorioiden antaman koulutuksen tason laskuun. (Jakkula 2002: 91.)

Pöly oli tuskin ehtinyt laskeutua musiikkiopistolain viimeisimmän uudistuksen jälkeen, kun Suomessa alettiin jo kaavilla laajamittaista yleistä koulutus uudistusta: ammattikorkeakoulutusta. Suomeen oli suurten ikäluokkien myötä muodostunut ylioppilaiden suma, ja tarvetta korkeakoulutasoisen opiskelun laajentamiselle oli. Tahtotila ei kuitenkaan ollut yliopistojen laajentamisen kannalla, sillä sen pelättiin syövän yliopistotutkintojen arvoa. Niinpä silloinen opetusministeri Christoffer Taxell asetti vuonna 1988 työryhmän pohtimaan koulutuksen uudelleen järjestelyä ja muun muassa sitä, otettaisiinko Suomessa käyttöön duaalimalli, jossa kaksi erilaista korkeakoulujärjestelmää olisivat yhdenvertaiset. Varsinainen ammattikorkeakoulukokeilu käynnistettiin 1990-luvun alussa yhdistelemällä opistoasteisia oppilaitoksia. Näin luotiin 19 väliaikaista ammattikorkeakoulua, jotka tarjosivat opetusta tekniikan, kaupan ja terveydenhuollon alalla. Tarkoituksena verkon luomisessa oli ottaa huomioon alueellisuus ja kielellinen tasapainoisuus. (Hinkkanen 2004: 8, Opetusministeriö 2002: 16, Nevala & Rinne 2012: 217–219.)

Keväällä 1993 julkistettiin musiikkioppilaitosten kehittämisestä muistio, jossa todettiin musiikin ammattiopetuksen järjestelmän olevan heikko. Jakkulan (2002: 114) mukaan

---

²² Liitto perustettiin Lahdessa 5.2.1986, mutta toimintansa se aloitti vasta seuraavana vuonna (Ahonen 2004: 54, Häyrynen 2008: 131).

²³ Kokkolan ja Joensuun konservatoriot olivat ilmeisesti eronneet SML:sta jo aiemmin. Ne myös liittyivät muita myöhemmin Suomen konservatorioliittoon, suurimmaksi osaksi todennäköisesti lahtelaisten nyrpeiden vuoksi. (Häyrynen 2008: 130 – 131).

muistiossa ehdotettiin ainakin yhden musiikkiammattikorkeakoulun perustamista. Koulutuksen aloituspaikkamääriä pitäisi vähentää ja opiskeluaikaa lyhentää. Vaikka konservatorioissa suhtauduttiin varsin epäilevästi muistioon ja yritettiin muistuttaa konservatorioiden opistotasoisesta opetuksen toimineen vasta viitisen vuotta, muutettiin opetussuunnitelmia ammattikorkeakoulutukseen mukautuvimmiksi²⁴. (Jakkula 2002: 114, Pylkkä 2011: 12.)

Ilari Laakson (2009: 459) mielestä musiikkialalla ei vielä vuonna 1995 osattu suhtautua oikein ammattikorkeakoulu-uudistukseen. Työnsä puolesta Laakson osallistuessa ensimmäistä kertaa Konservatorioliiton rehtorikollegion kokoukseen 1990-luvun puolivälissä hän ihmetteli, miksi kokouksen asialistalla ei ollut ammattikorkeakoulu-uudistusta. Liiton mielestä se ei Laakson mukaan ollut ollenkaan ajankohtaista, vaikka kaikilla konservatoriopaikkakunnilla oli aloitettu valmistautuminen tulevaan koulutus uudistukseen. (Laakso 2009: 459, Jakkula 2002: 114, Ahonen 2004: 84–85.) Konservatorioliiton mielipiteeseen saattoi vaikuttaa se, että kulttuurialan koulutus miellettiin varsin marginaalisena ammattikorkeakoulujärjestelmän näkökulmasta (Ranta-Meyer 2000: 5).

Muun muassa Kuopion konservatoriossa oli jo vuoden 1994 puolella tehty neljä erilaista malliehdotusta (Jakkula 2002: 84):

- 1) Kuopion konservatorion ammattikoulutus on hallinnollisesti Sibelius-Akatemian alla
- 2) Kuopion konservatorion ammattikoulutus on hallinnollisesti Kuopion yliopiston alla
- 3) Kuopion konservatorion ammattikoulutus siirtyy Pohjois-Savon ammattikorkeakouluun
- 4) Kuopion konservatorion ammattikoulutus ja Sibelius-Akatemian Kuopion osasto muodostavat yhden ammattikorkeakouluyksikön.

Sibelius-Akatemian puolelta ei kuitenkaan näytetty vihreää valoa sitä koskeville ehdotuksille (Jakkula 2002: 84). Lisäksi ammattikoulutuksen siirto hallinnollisesti Kuopion yliopiston (kuin myös Sibelius-Akatemian) alaisuuteen on ollut varsin mielenkiintoinen visio, sillä valtion puolesta uudistuksen tarkoitus nimenomaan oli olla laajentamatta yliopistoja.

---

²⁴ Kun opetussuunnitelmia muutettiin ammattikorkeakoulujärjestelmään mukautuvimmiksi, ilmeisesti samalla myös lyhennettiin koulutuksen kestoa nelivuotiseksi (HE 258/1994).

Koska Konservatorioliitto ei pitänyt ammattikorkeakoulutusta musiikin alalla ajankohtaisena, menetti se tilaisuutensa yhden valtakunnallisen musiikki- ja tanssiammattikorkeakoulun perustamiseen. Laakson mukaan liitto toki yritti perustaa ammattikorkeakoulua, mutta siinä vaiheessa kaikki konservatoriot olivat jo aloittaneet neuvottelut alueellisten ammattikorkeakoulujen perustamista suunnittelevien oppilaitosten kanssa. (Laakso 2009: 459–460.) Loppujen lopuksi hanketta ei siis voitu lainkaan käynnistää.

Laakson mielestä on turhaa spekuloida, olisiko Konservatorioliiton ammattikorkeakoulu saanut toimilupaa tai millainen sen koulutuksen taso olisi ollut. Luvan saaminen olisi saattanut olla siinä ja siinä, nimittäin vielä vuonna 1997 ainakaan Oulun ja Päijät-Hämeen konservatoriot eivät korkeakoulujen arviointineuvoston mielestä täyttäneet ammattikorkeakoulun vaatimuksia. (Jakkula 2002: 115, Häyrynen 2008: 161–162.) Lisäksi toimipaikkakunnan tai -kuntien valinta olisi saattanut muodostua ongelmaksi, sillä Jakkulan (2002: 115) mukaan esimerkiksi Oulun konservatoriossa suhtauduttiin nuivasti Suomen konservatorioliiton ehdotukseen. Rohkenen kuitenkin väittää, että yhden valtakunnallisen musiikki- tai jopa taideammattikorkeakoulun perustaminen maahan olisi luonut hyvän kilpailijan nykyisen Taideyliopiston²⁵ yksiköille.

Musiikkialan koulutusta alettiin antaa kahdessa väliaikaisessa ammattikorkeakoulussa syksyllä 1996 (Opetusministeriö 2002: 31). Väliaikaiset ammattikorkeakoulut vakinaistettiin vuosien 1996–2000 välillä portaittain, esimerkiksi Pohjois-Savon ammattikorkeakoulu²⁶ vuonna 1998 ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia²⁷ vuonna 2000. (Ahonen 2004: 87, Hinkkanen 2004: 8.) Vielä ammattikorkeakoulujen vakinaistamisen jälkeenkin soitonopettajien koulutus oli hetken aikaa jakaantunut opisto- ja korkeakouluasteelle.²⁸ Lisäksi konservatorioiden viimeisten musiikkioppilaitoksen opettajien ja ammattikorkeakoulujen ensimmäisten musiikkipedagogien (AMK) opintojen sisällöt eivät ainakaan Hinkkasen (2004: 10) mielestä juurikaan eronneet toisistaan.

Vakinaistettuja ammattikorkeakouluja oli Högskolan på Åland ja Poliisiammattikorkeakoulu mukaan luettuna yhteensä 31, joukossa kaikki 10 musiikkialan koulutusta tarjoa-

---

²⁵ Taideyliopisto koostuu Sibelius-Akatemiasta, Teatterikorkeakoulusta ja Kuvataideakatemiasta (Taideyliopisto 2013).

²⁶ Nykyinen Savonia-ammattikorkeakoulu.

²⁷ Nykyinen Metropolia Ammattikorkeakoulu.

²⁸ Viimeiset opiskelijat konservatorioiden musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjoille otettiin syksyllä 1998 (Ahonen 2004: 87).

vaa ammattikorkeakoulua. Vuonna 2000 musiikkipedagogiksi (AMK) pystyi opiskelemaan Helsingin, Jyväskylän, Keski-Pohjanmaan, Lahden, Pirkanmaan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Turun ammattikorkeakouluissa sekä Oulun seudun ammattikorkeakoulussa. Edellä mainituista Helsingissä olivat erikseen musiikin ja pop/jazz-musiikin koulutusohjelmat. Lisäksi ruotsinkielistä musiikkipedagogikoulutusta tarjottiin Svenska yrkeshögskolanissa. (Pylkkä 2011: 12, Ranta-Meyer 2000: 4–5, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013a.)

Soitonopettajakoulutuksen siirtyminen konservatorioista ammattikorkeakouluihin toi mukanaan paitsi hyviä myös huonoja piirteitä. Koulutuksen siirtyessä ammattikorkeakouluihin tutkinnot muuttuivat korkeakoulututkinnoiksi, mikä nyt virallisti sen ajatuksen, joka konservatorioilla oli ammattikoulutuksestaan ollut vuosikymmeniä. Pedagogisten opintojen osalta ammattikorkeakoulu-uudistus täytti sille määritellyn tehtävän: koulutuksen laadun paranemisen. Kun aikaisemmin konservatoriossa suoritettut musiikkioppilaitoksen opettajan tutkinnot antoivat pätevyyden vain musiikkioppilaitoksissa tapahtuvaan soitonopetukseen, sisällytettiin ammattikorkeakouluissa annettavaan musiikkipedagogikoulutukseen opettajan yleiseen pätevyyteen johtavat opinnot (Opetusministeriö 2002: 27). Uudistuksen tuomana huononnuksena voidaan pitää koulutuksen kestön lyhentymistä, sillä ammattikorkeakoulussa suoritettu musiikkipedagogin (AMK) tutkinto määriteltiin 4,5-vuotiseksi (180 opintoviikkoa) (Ranta-Meyer 2000: 4).

Samoihin aikoihin Suomessa tehdyn ammattikorkeakoulujärjestelmän luomisen kanssa antoivat Euroopan opetusministerit niin kutsutun Bolognan julistuksen²⁹. Julistuksen tarkoituksena oli yhdistää Eurooppaa paitsi yhteisen valuutan ja rahatalouden avulla, myös tieteen ja koulutuksen saralla muuttamalla korkeakoulututkinnot helposti vertailtaviksi eri maiden välillä. (Euroopan Unioni 2013, Antikainen & Rinne 2012: 468.) Suomen yliopistot siirtyivät 1.8.2005 Bolognan prosessin mukaiseen kolmiportaiseen tutkintokoulutukseen³⁰. Prosessin myötä ajankohtaiseksi nousi myös kysymys, rinnastettaisiinko ammattikorkeakoulututkinnot suoraan bachelor-tason tutkintoihin yliopistollisten kandidaatintutkintojen tavoin.

---

²⁹ Julistus annettiin 19.6.1999 ja se käynnisti Bolognan prosessin (Euroopan Unioni 2010).

³⁰ Prosessin hengen mukaisesti korkeakoulututkinnot jaetaan kolmivuotisiin bachelor-tason tutkintoihin (kandidaatti- ja ammattikorkeakoulututkinnot) ja kaksivuotisiin master-tutkintoihin (maisteri- ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot). Berliinissä 19.9.2003 annetussa julkkilau-sumassa prosessi muutettiin kolmiportaiseksi lisäämällä siihen tohtorintutkinnot. (Euroopan Unioni 2013).

Mikäli Jussi Rauvolan (2008) Amfioniin kirjoittamasta mielipidekirjoituksesta voidaan oikein päätellä, ei Sibelius-Akatemiassa oltu järin innoissaan ammattikorkeakoulututkin-
tojen rinnastamisesta musiikin kandidaatin tutkinnon kanssa:

Niin sanotun lyhyen eli kaksi- ja puolivuotisen maisterikoulutuksen aloittavista karkeasti puolet on ulkomaisen alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita. Loput eli toinen puoli on valittu kotimaisista hakijoista, joiden ammattikorkeakoulututkinto on hyväksiluettu alempana korkeakoulututkintona – duaalimallin vastaisesti. Koska Sibelius-Akatemia on Suomen ainoa musiikkiyliopisto, lyhyen maisterikoulutuksen lisäämisen keskeisenä mahdollistajana – kenties myös kimmokkeena – on mitä ilmeisimmin ollut (ulkomaisten hakijoiden lisäksi) musiikkialan amk-koulutuksen suuri volyyymi. Tämä taas aiheuttaa huolta Sibelius-Akatemiassa, sillä monien mielestä useimmat musiikkialan ammattikorkeakoulut eivät vastaa tasoltaan SibAn alemmaa koulutusta. Nyt koulutukset ovat kuitenkin muodollisesti samantasoisia, myös yliopiston omassa tarkastelussa. (Rauvola 2008.)

Tässä kohtaa on mainittava, ettei ammattikorkeakoulututkinnon hyväksilukeminen alempana korkeakoulututkintona suinkaan ole duaalimallin vastainen, kuten Rauvola kirjoituksessaan väittää, vaan päinvastoin juurikin sen hengen mukainen. Ammattikorkeakoulu- ja kandidaattitutkin-
tojen rinnastettavuus on myös varmasti helpottanut suomalaisten musiikinopiskelijoiden liikkuvuutta kansainvälisesti.

Vuonna 2007 Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiassa aloitettiin ylempien ammattikorkeakoulututkin-
tojen koulutus kulttuurialalla, musiikkien koulutusohjelmat mukaan luet-
tuna. (Hinkkanen 2004: 11–12, Laakso 2009: 464.) Ylemmät ammattikorkeakoulutut-
kinnot ovat kuitenkin aiheuttaneet jonkin verran närää, sillä niitä ei varsinkaan alkuvai-
heessa haluttu nähdä yliopistollisiin maisteritutkintoihin rinnastettavina. Perusteluina ylempien ammattikorkeakoulututkin-
tojen vastustamiselle on esitetty Hinkkasen mukaan muun muassa tutkimuksen puutetta sekä niiden liiallista käytännönläheisyyttä. (Hinkkanen 2004: 12.)

Musiikkialalla liiallinen käytännönläheisyys tuskin on tuottanut ongelmia. Mielestäni on kuitenkin selvästi havaittavissa, että musiikkialan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa arvostetaan Sibelius-Akatemiasta saatavaa maisteritutkintoa vähemmän myös opiskeli-
joiden keskuudessa. Lisäksi ollessani kulttuurialojen opiskelijaedustajana kuultavana Korkeakoulujen arviointineuvoston tutkinno uudistuksen arvioinnissa vuonna 2010 nousi kuulemistilaisuudessa esille työnantajien tietämättömyys ylempien ammattikorkeakoulututkin-
tojen rinnastettavuudesta maisteritutkintoihin. Tämän vuoksi Ammatti-
korkeakoulujen rehtorineuvosto Arene haluaisikin ylempien ammattikorkeakoulututkin-
tojen kohdalla käyttöön tutkintonimikkeen maisteri-amk (Studentum.fi 2012).

Opinnäytettä kirjoittaessani Suomen korkeakoulujärjestelmä ja sitä myöten myös musiikkialan koulutus on jälleen mullistusten kourissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on linjannut korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen ja uudistamisen tavoitteiksi korkeakoulujen toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja kansainvälisen kilpailukyvyyn lisäämisen. Uudistuksen myötä Suomessa on tarkoitus olla määrältään vähemmän, mutta kooltaan nykyistä suurempia korkeakouluja, niin yliopistoja kuin ammattikorkeakouluja, jotka selkeästi profiloituvat muista maan korkeakouluista omalla koulutustehtävällään. Rakenteellisen kehittämisen myötä esimerkiksi Sibelius-Akatemia on yhdessä Kuvataideakatemia ja Teatterikorkeakoulun kanssa muodostanut vuodesta 2013 lähtien Taideyliopiston. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013b ja 2013c.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulutuksen uudistamistyö vaikuttaa varsin merkittäväällä tavalla juuri musiikkialan korkeakoulutukseen, onhan se yksi kalleimmista koulutuksista järjestää. Kulttuurialan koulutuksesta Opetus- ja kulttuuriministeriö päätti vuonna 2012 vähentää yhteensä 786 aloituspaikkaa vuodesta 2013 lähtien. Käytännössä päätös on Metropolian opiskelijakunta Metkan³¹ (2013) mukaan tarkoittanut musiikkialan koulutuksen³² lakkauttamista kokonaan Lahden ammattikorkeakoulussa, sekä koulutuksen merkittävää supistamista Oulun seudun (20 %) ja Turun (70 %) ammattikorkeakouluissa. (Metka 2013, Lehikoinen 2012.) Lisäksi ammattikorkeakoulujen rahoituksen supistaminen ja rahoituksen perusteiden uudistaminen ovat johtaneet esimerkiksi Metropolian musiikkipedagogi (AMK) -koulutuksen lakkauttamisen harkintaan (Metropolia AMK 2013a).

Kevään 2013 ammattikorkeakoulujen yhteishaussa oli mahdollista pyrkiä opiskelemaan musiikkipedagogi (AMK) -tutkintoon yhdeksässä ammattikorkeakoulussa: Metropoliasa, Tampereen, Turun ja Jyväskylän ammattikorkeakouluissa, Oulun seudun ammattikorkeakoulussa, Karelia-ammattikorkeakoulussa, Centria-ammattikorkeakoulussa, Savonia-ammattikorkeakoulussa sekä Yrkeshögskolan Noviassa. (Koulutusnetti 2013.) Vuoden 2014 sarastaessa nähtäväksi jää, kuinka moni nykyisistä ammattikorkeakouluista saa tai ylipäänsä haluaa jatkaa musiikkipedagogien (AMK) koulutusta Suomessa.

---

³¹ Viitatessani myöhemmin Metropolian opiskelijakuntaan käytän nimitystä Metka.

³² Sekä muusikko (AMK) että musiikkipedagogi (AMK).

3 Konservatorioliikkeen kehittyminen Euroopassa

Jotta voimme ymmärtää paremmin suomalaisen soitonopettajakoulutuksen kehitystä ja musiikillista ilmapiiriä Suomessa yleensä, on syytä tarkastella hiukan musiikkikoulutuksen institutionalisoitumista yleisesti Euroopassa. Monet 1800-luvun tunnetuista suomalaismuusikoista myös opiskelivat ulkomaisissa konservatorioissa, mikä sekkin antaa hyvän syyn konservatorioliikkeen kehityksen tarkasteluun Suomea laajemmassa mittakaavassa.

Kun Suomea verrataan muuhun Eurooppaan 1600–1700-lukujen taitteessa, näyttäytyy maamme musiikillisesti varsin takapajuisena, vaikka musiikillisen kasvatuksen hoitivat muuallakin Euroopassa lähinnä toiset perheenjäsenet ja kirkolliset koulut. Italiassa tosin oli jo 1600-luvulla konservatorioita: Napolissa nimittäin toimi koulu nimeltä Conservatorio dei Poveri di Gesù Cristo. (Weber, Arnold, Gessele, Cahn, Oldani & Ritterman 2013.) Giuseppe Tartini taas perusti oman yksityisen viulukoulunsa Padovaan vuonna 1728 (Louhivuori 1998: 37).

Erityistä huomiota tulee mielestäni antaa Ranskan kuninkaan Ludvig XIV³³ vuonna 1661 perustamalle Académie Royale de Danse, jossa koulutettiin tanssinopettajia. Kyseisessä akatemiassa opiskelevien opintoihin kuului myös opintoja viulunsoitossa sekä musiikin sovittamisessa ja säveltämisessä. (Kauppila 2012: 40.) Mainittu oppilaitos lienee ollut ensimmäisen koulu, jossa opetettiin sekä opetusoppia että viulunsoittoa! Noin kymmenisen vuotta myöhemmin Aurinkokuningas perusti Académie Royale de Musique et de Danse, joka oli alkusysäys Pariisin oopperalle (Kauppila 2012: 40). Vaikka Aurinkokuningas perustikin akatemit jo 1600-luvun puolella, tapahtui musiikin opetus Ranskassa vuoteen 1789 saakka kuitenkin pääasiallisesti roomalais-katolisen kirkon toimesta. Tästä huolimatta Pariisissa toimi jo 1780-luvulla myös konservatorio, jossa annettiin ainakin viulunsoitonpetusta. (Weber ym. 2013, Louhivuori 1998: 37). Saksassa taas perustettiin yksityinen lauluakatemia Leipzigiin vuonna 1771. Brittein-saarillakin oli herätty ajatukseen musiikkikoulujen perustamisesta jo 1760-luvulla. (Weber ym. 2013.)

---

³³ Viitataan myöhemmin kuningas Ludvig XIV:een nimellä Aurinkokuningas.

Ensimmäinen nykikäsitteisen kaltainen konservatorio on vielä voimissaan oleva, Pariisiin vuonna 1795 perustettu Conservatoire National Supérieure de Musique et de Danse³⁴ (Weber ym. 2013). 1800-luvun alkupuoliskolla konservatorioita perustettiin myös muun muassa Prahaan (1811), Brysseliin (1813³⁵), Wieniin (1817), Lontooseen (1822, Royal Academy of Music), Haagiin (1826) ja Müncheniin (1846). Myös muihin Pohjoismaihin perustettiin konservatoriot ennen 1850-lukua. (Weber ym. 2013, Häyrynen 2008: 7.)

Suomen musiikkielämän ja myöhemmin soitonopettajakoulutuksen kannalta merkittävimmäksi muodostui Felix Mendelssohn-Bartholdyn vuonna 1843 Leipzigiin perustama konservatorio, jossa opiskeli useita suomalaisia vuosien 1856–1861 aikana. (Haapanen 1940: 67, 72; Häyrynen 2008: 7, Weber ym. 2013, Haapakoski ym. 2002: 343–345.)

---

³⁴ Häyrynen (2008: 6) nimittää konservatoriota ilmeisesti virheellisesti Conservatoire National de Musique et de Déclamationiksi.

³⁵ Häyrynen (2008: 7) mainitsee virheellisesti vuosiluvuksi 1832.

4 Soitonopettajakoulutus Helsingin Konservatoriossa

Vuodesta 1975 aina 1990-luvun lopulle saakka Helsingin konservatoriossa koulutettiin viulunsoitonopettajia ylioppilaspohjaisella³⁶ musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjalla, joka kesti viisi vuotta. Tutkinto oli opistoasteinen. (Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987.)

Tarkastelen tässä opinnäytetyössä Kouluhallituksen vuonna 1986 tekemää musiikkioppilaitoksen opintolinjan opetussuunnitelmaa, joka ajoittuu siis Kouluhallituksen alaisen ammatillisen koulutuksen kehittämisohjelman alkuun ja koski kaikkia Suomen konservatorioita, joissa annettiin kyseisen opintolinjan opetusta.³⁷ Kehittämisohjelman myötä konservatorioissa oli mahdollista suorittaa myös jatkotutkintoja. (Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987, Kouluhallitus 1987: 1, 7–8.)

4.1 Musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjan pääsykokeet

Koska opinnäytteeni tarkoituksena on tarkastella suomalaista soitonopettajakoulutusta, on mielestäni tärkeää luoda kokonaiskuva myös soitonopettajakoulutuksen opiskelijavalintoihin vaikuttavista seikoista: mihin opettajankoulutuksen pääsykokeissa on kiinnitetty erityistä huomiota. Toisin sanoen, miten oppilaitos arvioi hakijan soveltuvuutta soitonopetuksen alalle?

Vuonna 1987 konservatorioiden ammattiopintojen pääsykokeet olivat valtakunnalliset, ja viulun osalta pääsykokeen järjestämisestä vastasi Päijät-Hämeen konservatorio. (Kouluhallitus 1987: 1, SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 6/1986 § 4.) Yhteisvalintaan ei kuitenkaan ainakaan keväällä 1986 osallistunut Oulunkylän pop/jazz-konservatorio eikä Svenska konservatoriet i Jakobstad (SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 7/1987 § 5).

---

³⁶ Linjalle voitiin ottaa myös opiskelija, joka oli opiskellut vähintään kolme vuotta jollakin peruskoulupohjaisella ammatillisella linjalla konservatoriossa. (Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987.)

³⁷ Kyseinen kouluhallituksen kirjelmä lähetettiin seitsemälle konservatoriolle: Helsingin, Keski-Suomen, Kuopion, Oulun kaupungin, Päijät-Hämeen, Tampereen ja Turun konservatorioille. (Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987.)

Konservatorioaikana opiskelijoiden hakukelpoisuus oli varsin tarkkaan määritelty. Opettajakoulutukseen pystyi pyrkimään henkilö, joka oli joko suorittanut ylioppilastutkinnon ja musiikkiopiston oppimäärän tai opiskellut kolme vuotta jollakin konservatorion peruskoulupohjaisella ammattilinjalla. Kaikki vaadittavat oppimäärät tuli olla suoritettuna viimeistään 31.5.1987. (SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 3/1987 § 6.)

Itse valintakokeiden osioiden muodostuminen jää hieman hämärän peittoon. Rehtorikollegion pöytäkirjoista ei nimittäin käy ilmi, kuuluiko pääsykokeisiin soitto-osuuden lisäksi myös teoriaosuus. Ainakin Pietarsaassa viulistien pääsykokeet ovat muodostuneet kaikille pakollisesta teoria- (musiikin teoria, säveltapailu, satsin kirjoitus ja keskustelu) ja soitto-osuudesta (SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 6/1987 § 5).

Pietarsaassa teoriaosuuteen näyttäisi mahdollisesti kuuluneen myös soveltuvuushaastattelu. Tämän perusteella voisi siis olettaa teoriaosuuden kuuluneen myös suomenkielisten konservatorioiden yhteisvalintaan, koostuvathan nykyisinkin musiikin koulutusohjelmien valintakokeet teoria- ja soitto-osuudesta. Helsingin konservatorion emeritusrehtori Jukka Kuhan (25.9.2013) mukaan Helsingin konservatoriossa teoriaosuutta ei kuitenkaan katsottu tarpeelliseksi, sillä jokaisella hakijalla tuli olla jo koulutukseen pyrkiessään suoritettuna musiikkiopistomäärään sisältyvät teoriaopinnot³⁸.

Edellä mainitun sijaan soitto-osuus oli varsin tarkkaan määritelty. Viulunsoitossa soitto-osuus koostui neljästä osiosta:

- asteikot
- pakollinen tehtävä
- vapaavalintainen tehtävä sekä
- prima vista tai omaksumistehtävä. (SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 6/1986 § 4.)

4.2 Opintolinjan pedagogiset opinnot

Kouluhallituksen (1987: 4) laatiman opetussuunnitelman mukaisesti opintolinjan pedagogiset opinnot jakautuivat kahteen osaan: yleispedagogisiin ja didaktisiin opintoihin.

---

³⁸ Näitä olivat musiikin teoria ja säveltapailu I, kenraalibasson kirjoitus ja soitto sekä yleinen musiikkitieto I (Kuha 25.9.2013).

Tämän lisäksi opetussuunnitelman mukaan konservatorion tuli antaa 25 tunnin verran opetusta puhetekniikassa opetusvalmiuksien kohentamiseksi. (Kouluhallitus 1987: 4.)

Yleispedagogisiin opintoihin konservatoriossa kuului kaksi kurssia: ensimmäisenä lukuvuotena suoritettava *Kansalaistieto*³⁹ sekä toisena lukuvuotena suoritettava *Musiikkipedagogiikka* (76 tuntia). Opetussuunnitelman mukaan yleispedagogisten opintojen oppisisältöihin kuului yleisesti opetukseen sisältyviä asioita ja psykologiaa. Psykologinen oppiaines opetettiin *Kansalaistiedossa* (114 tuntia), johon siis sisältyi psykologian kurssi. Itse opetustoiminta taas kuului sisällöllisesti *Musiikkipedagogiikan* kurssiin. (Kouluhallitus 1987: 4–5, 7.)

Didaktisiin opintoihin taas kuuluivat *Pääaineen didaktiikka 1* (152 tuntia) ja *2* (152 tuntia), *Opetusharjoittelu* (yhteensä 404 tuntia) sekä *Opetuksen seuraaminen* (175 tuntia). Opetussuunnitelmassa *Pääaineen didaktiikka 1* ja *2* kestivät kumpainenkin kaksi lukuvuotta ja ne ajoitettiin siten, että ensimmäinen kurssi suoritettiin toisen ja kolmannen lukuvuoden aikana, ja toinen kurssi taas neljännen ja viidennen lukuvuoden kuluessa. *Opetuksen seuraaminen* kesti koko opiskeluajan alkaen ensimmäisen lukuvuoden syksyllä. *Opetusharjoittelu* ohjaavan opettajan johdolla puolestaan alkoi vasta toisena lukuvuotena kestäen koko lopun opiskeluajan.

Opetuksen seuraamisen sisältöä käsitellen tarkemmin luvussa 7 *Opetuksen seuraaminen soitonopettajakoulutuksissa*. *Pääaineen didaktiikka 1:n* tavoitteena oli antaa opiskelijalle musiikkikouluasteella⁴⁰ tarvittavat opetusvalmiudet ja *Pääaineen didaktiikka 2:n* tavoite luonnollisesti musiikkiopistoasteen opetusvalmiuksien antaminen. *Opetusharjoittelu* sulautui luonnollisesti didaktiikan kursseihin. *Opetusharjoittelu* käsitti kahden harjoitusoppilaan⁴¹ opetuksen. Oppilaat saivat kummatkin yhteensä 60 minuuttia opetusta viikossa. *Opetusharjoittelun* tarkoituksena oli myös, että harjoitusoppilaat suorittaisivat kurssitutkintoja opetusharjoittelijan työn tuloksena. (Kouluhallitus 1987: 5–6.)

---

³⁹ Kansalaistiedon kurssin on opetussuunnitelmassa luokiteltu myös yleissivistäviin opintoihin (Kouluhallitus 1987: 7).

⁴⁰ Mikäli olen ymmärtänyt oikein, musiikkikouluaste vastasi nykyistä musiikin perustason opetusta, jossa voidaan suorittaa perustasosuoritukset 1–3.

⁴¹ *Pääaineen didaktiikka 1:ssä* harjoitusoppilaat olivat musiikkikouluasteen oppilaita ja *Pääaineen didaktiikka 2:ssä*, jos suinkin vain mahdollista, kaikki peruskurssit jo suorittaneita oppilaita (Kouluhallitus 1987: 6).

Haluan tässä kohtaa tuoda esille hauskan yksityiskohtan tästä vuoden 1987 opetus-suunnitelmasta, sillä siinä on varsin tarkkaan määritely, minkä kokoisissa ryhmissä didaktiikan opetusta tuli antaa ja miten paljon aikaa oli per oppilas:

Solististen oppiaineiden -- didaktiikan -- [o]petusta on 90 minuuttia viikoittain kolmen oppilaan ryhmille. Mikäli oppilaita on vähemmän tai enemmän kuin kolme, opetus on 30 minuuttia kutakin oppilasta kohti viikossa. Tähän tuntimäärään sisältyy oppiaineen didaktiikan opetus sekä opettajakokelaiden vuorollaan pitämät oppitunnit. (Kouluhallitus 1987: 5.)

Solististen aineiden opiskelijoille annettiin opetusta myös musiikin yleisten aineiden opetusvalmiuksien saavuttamiseksi. Didaktiikkakurssien oppituntien lisäksi voitiin järjestää erillisiä luentoja, jotka olivat joko kaikille yhteisiä tai keskittyivät jonkin tietyn soitinryhmän erityiskysymyksiin, esimerkiksi soittimien rakenteeseen ja huoltoon. (Kouluhallitus 1987: 5–6.)

Didaktiikan kurseja oli mahdollista suorittaa myös suunniteltua nopeammassa aikataulussa, mikäli opiskelija täytti tietyt ehdot. Jos opiskelija oli opintolinjalle tullessaan jo suorittanut II A -kurssin, oli *Pääaineen didaktiikka 1 ja 2* mahdollista suorittaa osittain päällekkäin. Mikäli opiskelija oli suorittanut ennen opintolinjalle tuloaan II B -kurssin⁴², oli didaktiikan kurssit mahdollista suorittaa yhtä aikaa. Mikäli näitä poikkeusjärjestelyjä tehtiin, eivät didaktiikan, opetusharjoittelun ja opetuksen seuraamisen tuntimäärät saaneet kuitenkaan jäädä opetussuunnitelmassa mainittuja tuntimääriä pienemmiksi. (Kouluhallitus 1987: 5–6.) Hyväksilukua ei siis ilmeisesti voinut suorittaa lainkaan.

---

⁴² Mikäli tulkitseen SML:n (1986: 4–5) kurssivaatimuksia IIA-kurssi vastasi nykyistä C-kurssia ja IIB-kurssi vastaavasti B-kurssia.

5 Soitonopettajakoulutus Metropolia Ammattikorkeakoulussa

Vaikka Metropolia Ammattikorkeakoulu⁴³ itsessään onkin korkeakouluna varsin nuori (perustettu 31.1.2007), on sen antamalla soitonopettajakoulutuksella pitkälle ulottuvat perinteet. Jo Metropoliaa edeltäneen Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian musiikin koulutusohjelmassa annettiin musiikkipedagogi (AMK) -tutkintoon johtavaa koulutusta, joka oli jatkoa Helsingin Konservatorion opettajankoulutukselle. (Metropolia AMK 2012; Purma 2012: 11.)

Kuten Sibelius-Akatemiassa annettava soitonopettajakoulutus, myös Metropolian musiikkipedagogikoulutus on korkeakoulutasoista. Metropoliaassa on lisäksi mahdollista suorittaa ylempi korkeakoulututkinto, joka mahdollistaa yliopistolliseen jatkokoulutukseen hakeutumisen.⁴⁴ (Ammattikorkeakoululaki § 18; Metropolia Ammattikorkeakoulun opinto-opas⁴⁵ 2012.)

5.1 Musiikkipedagogi (AMK) -koulutuksen pääsykokeet

Metropolian musiikkipedagogikoulutuksen pääsykokeet muodostuvat teoria- ja soitto-osuudesta⁴⁶ (Metropolia AMK 2013b: 2–3). Metropolian musiikin koulutusohjelman viulunsoiton lehtorin Silja Raitio-Heikinheimon (28.11.2012) mukaan viulu pääinstrumenttinaan Metropoliaan pyrkivillä soitto-osuus on kevään 2012 pääsykokeissa muodostunut seuraavasti:

- pakolliset tehtävät
- omavalintainen kappale
- yksilöhaastattelu
- ryhmätehtävä.

---

⁴³ Viitatessani jatkossa Metropolia Ammattikorkeakouluun käytän nimitystä Metropolia.

⁴⁴ Musiikkipedagogi (AMK) -tutkinto on lain mukaan korkeakoulututkinto ja musiikkipedagogi (YAMK) -tutkinto taas yliopistossa suoritettua maisteritutkintoa. (Ks. tekstin lähdeviittaus.) Käytännössä musiikkipedagogi (AMK) -tutkinto, kuten kaikki muutkin ammattikorkeakoulututkinnot, vastaa yliopistossa suoritettua kandidaatin tutkintoa.

⁴⁵ Jatkossa viittaan Metropolian opinto-oppaaseen Metropolia OPS 2012 -nimityksellä.

⁴⁶ Soitto-osuutta painotetaan pääsykokeissa 85 % (Metropolia AMK 2013: 3).

Pääsykokeissa soitto-osuuden ryhmätehtävä koostui annetun tehtävän harjoittamisesta ja ryhmässä soittamisesta sekä ryhmähaastattelusta, jossa keskusteltiin jostakin opintoihin liittyvästä aiheesta. Ainoastaan pakolliset tehtävät ja omavalintainen kappale arvioitiin, muut pääsykokeen soitto-osuuden osiot (ryhmätehtävä ja yksilöhaastattelu) eivät vaikuttaneet opiskelijavalintaan. (Raitio-Heikinheimo 28.11.2012.)

5.2 Musiikkipedagogi (AMK) -koulutuksen pedagogiset opinnot

Kaikissa Suomen ammattikorkeakouluissa musiikkipedagogikoulutus on varsin pitkä, sillä koulutuksen kokonaiskesto on 4,5 vuotta. Opintopisteissä se tarkoittaa 270 opintopistettä. (Opintoluotsi 2010.) Metropoliasa musiikkipedagogin tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelijat opiskelevat ammatillisten taitojen lisäksi paljon erilaisia oppimiseen tai opettamiseen liittyviä opintoja. Parhaimmillaan musiikkipedagogiksi Metropoliasta valmistuvalla opiskelijalla on pedagogisia opintoja yhteensä noin 100 opintopisteen verran (Metropolia OPS 2012).

Pedagogiset opinnot on jaettu useampaan eri opintojaksokokonaisuuteen, joista pakollisia ovat:

- Yleiset opettajan pedagogiset valmiudet (17 op)
- Musiikin oppiminen ja opettaminen (12 op)
- Musiikin opettamisen pedagogiset työpajat ja opetusharjoittelu (21 op)
- Vaihtoehtoiset pedagogiset opinnot (10 op).

Näiden edellä mainittujen pakollisten opintokokonaisuuksien lisäksi opiskelija voi valita vaihtoehtoisissa ammattiopinnoissa lähes 30 opintopisteen verran pedagogisia opintoja.⁴⁷ Lisäksi 10 opintopisteen suuruiseen vapaasti valittavien opintojen kokonaisuuteen on siihenkin mahdollista sisällyttää opettamiseen ja oppimiseen liittyviä kursseja. Pedagogiset opinnot toteutetaan yhteistyössä Haaga–Helia-ammattikorkeakoulun⁴⁸ ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa. Lopullisen yleisen pedagogisen pätevyuden antaa Haaga–Helian ammatillinen opettajakorkeakoulu. (Metropolia OPS 2012, Haaga–Helia AMK 2012, Lukin 2009: 27.)

---

⁴⁷ Mainitun opintokokonaisuuden kokonaislaajuus on 30 opintopistettä.

⁴⁸ Jatkossa viitataan Haaga–Helia-ammattikorkeakouluun nimityksellä Haaga–Helia.

5.2.1 Yleiset opettajan pedagogiset valmiudet

Yleiset opettajan pedagogiset valmiudet Metropolian musiikkipedagogiopiskelijat suorittavat kokonaan Haaga–Helian ammatillisessa opettajakorkeakoulussa pääsääntöisesti kolmannen opiskeluvuoden aikana.⁴⁹ Opintokokonaisuus koostuu kahdesta kurssista: *Opettajan ammattitaidon perusteista* (11 op) ja *Opettaja oman työnsä tutkijana ja kehittäjänä* (6 op). (Metropolia OPS 2012, Haaga–Helia AMK 2012, Lukin 2009: 27.)

Haaga–Heliassa suoritettu opintojaksokokonaisuus on kaikkein lähinnä yliopistoissa annettavan opettajankoulutuksen opintoja, sillä käytännössä opintojaksokokonaisuuden aikana opiskelijat tutustuvat kasvatustieteelliseen kirjallisuuteen. Metropolian opinto-oppaassa (2012) kokonaisuudelle on annettu seuraavanlaiset tavoitteet:

Opiskelija osaa ottaa opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon erilaiset opetus- ja oppimisenäkemykset. Opiskelija pystyy huomioimaan opetuksessa ja sen kehittämisessä opetussuunnitelmien lähtökohdat sekä koulutus- ja kulttuuripoliittiset näkökulmat. Opiskelija osaa sijoittaa ja suhteuttaa toimintansa opettajana yleiseen kasvatustieteeseen ajatteluun.

Opiskelija tunnistaa oman opettajaidentiteetin ja opetustyön jatkuvan reflektoinnin merkityksen. Opiskelija osaa hyödyntää erilaisia työkaluja oman työnsä ja opettajuutensa tutkimisessa ja kehittämisessä.

Opettajan ammattitaidon perusteet suoritettuaan opiskelija on tutustunut niin kasvatustieteeseen ja -filosofiaan kuin joitakin osin myös kasvatustieteeseen, erityisesti koulutuspolitiikkaan ja koulutuksen yhteiskunnalliseen merkitykseen (Metropolia OPS 2012, Haaga–Helia AMK 2012). Kurssi koostuu kahdesta lähiovetuspäivästä (2 op) sekä viidestä kirjallisesta tehtävästä (10 op) (Haaga–Helia AMK 2012). Kurssi on mahdollista korvata yliopistossa suoritetuilla kasvatustieteiden perusopinnoilla.

Opettaja oman työnsä tutkijana ja kehittäjänä -kurssilla opiskelijat syventävät kasvatustieteellistä osaamistaan jatkamalla alan kirjallisuuteen tutustumista. Kurssin aikana opiskelijat myös pohtivat omaa opettajuuttaan ja opettajaidentiteettiään. Lisäksi kurssilla tarkastellaan opettaja–oppilas-suhdetta. Opintojakson aikana opiskelijat luovat oman opetusportfolion ja järjestävät kurssin päätteeksi *Musiikkipedagogiikan symposiumin*, joka vuonna 2013 sijoittuu toukokuulle. (Haaga–Helia AMK 2012, Metropolia OPS 2012).

---

⁴⁹ Ainakin lukuvuonna 2011–2012 kokonaisuuden luennoille osallistuivat myös Metropolian pop/jazz-musiikin koulutusohjelman musiikkipedagogi (AMK) -opiskelijat.

5.2.2 Musiikin oppiminen ja opettaminen

Otsikossa mainittuun yhteensä 12 opintopisteen opintojaksokokonaisuuteen kuuluu neljä opintopistemäärältään yhtä suurta kurssia: *Musiikin oppiminen ja opettaminen 1 ja 2*, *Musiikkiryhmän johtaminen* sekä *Musiikkipedagogin työelämävalmiudet*. Kokonaisuuden kurssit jakaantuvat opiskelijoilla pääsääntöisesti kahteen ensimmäiseen opiskeluvuoteen. Ainoastaan *Musiikkipedagogin työelämävalmiudet* on sijoitettu neljännelle opiskeluvuodelle. Kokonaisuudelle itselleen on laadittu selkeät ja mielestäni varsin kunnianhimoiset osaamistavoitteet. Kokonaisuuteen kuuluvilla kursseilla ei kuitenkaan ole kokonaisuuden yhteisten tavoitteiden lisäksi omia erillisiä osaamistavoitteita. (Metropolia OPS 2012.)

Saavuttaakseen Metropolian opinto-oppaassa (2012) mainitut tavoitteet opiskelija osaa ”hahmottaa itseään oppijana” ja sitä kautta toisaalta kykenee myös refleктоimaan niitä oppimiskokemuksia, jotka vaikuttavat opiskelijan omaan opettajuuteen. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu erityisesti musiikkikasvatuksessa käytettyihin metodeihin ja menetelmiin. Lisäksi opintojaksokokonaisuuden aikana ilmeisesti laajennetaan opettaja–oppilas-suhteen tarkastelua ja pohditaan erityisesti vuorovaikutusosaamista. Samalla opiskelija tutustuu tulevaan ammattikenttäänsä muun muassa perehtymällä alaa koskeviin säädöksiin. ”Opiskelija kirjoittaa ammatillisesti pohdiskelevaa tekstiä” sekä ”osaa suunnitella ja kuvata kirjallisesti pedagogista toimintaansa”. (Metropolia OPS 2012.)

5.2.3 Musiikin opettamisen pedagogiset työpajat ja opetusharjoittelu

Musiikin opettamisen pedagogiset työpajat ja opetusharjoittelun opintojaksokokonaisuuteen sisältyy seuraavat viisi kurssia:

- *Pedagoginen työpaja ja opetusharjoittelu 1* (3 op)
- *Pedagoginen työpaja 2* (3 op) ja *3* (3 op)
- *Opetusharjoittelu 2* (5 op) ja *3* (7 op).

Mainittu opintojaksokokonaisuus jakaantuu tasaisesti kolmelle ensimmäiselle vuodelle. (Metropolia OPS 2012.)

Mikäli tulkitsemme opetus- ja ajoitussuunnitelmaa oikein, voidaan *Pedagogiset työpajat* ymmärtää ainedidaktiikan kursseina. Kursseille ei ole omia erillisiä osaamistavoitteita, vaan kaikissa käytetään opintojaksokokonaisuudelle määriteltyjä, hiukan ehkä ylimalkaisiakin, tavoitteita.

Kokonaisuuden aikana opiskelija opettelee vuorovaikutuksen lainalaisuuksia reflektamalla edelleen itseään ja observoimiaan opetustilanteita, ja kokeilee näitä käytännössä. Tavoitteissa painotetaan nimenomaan opetuksen oppilaslähtöisyyttä ja erilaisten oppimistyylien huomioonottamista opetuksessa. Lisäksi opiskelija kykenee opintojaksokokonaisuuden suoritettuaan valitsemaan ja valmistamaan opetusmateriaalia kulloisenkin oppilaan vaatiman tilanteen mukaan sisällyttäen myös musiikin eri genret osaksi opetusta. (Metropolia OPS 2012.)

5.2.4 Vaihtoehtoiset pedagogiset opinnot

Vaihtoehtoisia pedagogisia opintoja ei ole koulutusohjelman puolesta ajoitussuunnitelmassa sijoitettu valmiiksi (Metropolia OPS 2012). Opiskelija voi ymmärtääkseni siis itsenäisesti päättää, missä vaiheessa opintojaan suorittaa opintojaksokokonaisuuden. Kokonaisuudessa opiskelijalla on mahdollisuus valita kuuden 10 opintopisteen suuruisen opintojakson välillä. Opiskelija voi siis syventää osaamistaan vaikkapa instrumenttiopetuksen parissa (*Instrumentin alkeisopetus, Instrumentin syventävä työpaja ja opetusharjoittelu*) tai tutustua teoriaopetuksen maailmaan (*Musiikin perusteiden opetus*). Opiskelija voi myös erikoistua kamarimusiikin ohjaukseen tai tietyn musiikkityylin opetukseen (*Vanhan musiikin opetus, Vapaan säestyksen opetus*⁵⁰). (Metropolia OPS 2012.)

Musiikin koulutusohjelman opetussuunnitelman opintojaksojen tavoitteita lukiessa varsinkin vaihtoehtoiset pedagogiset opinnot tuntuvat enemmän tai vähemmän sitoutuvan toisiinsa. Vaihtoehtoisissa pedagogisissa opinnoissa ryhmäopetuksella on selvä painopiste, sillä siinä kehittyminen näyttää kuuluvan jokaisen opintojakson tavoitteisiin. *Instrumentin syventävässä työpajassa ja opetusharjoittelussa* keskitytään nimenomaan oman instrumentin ryhmäopetuksen hallitsemisen taitoihin. Samassa laajuudessa ryhmäopetuksen osaamista painotetaan luonnollisesti myös *Kamarimusiikin opetus* -kursseilla, jossa on muun muassa ryhmän psykologisen tuntemuksen lisäksi tavoitteina esimerkiksi ohjelmiston suunnittelu ohjattaville kamarimusiikkiryhmille. (Metropolia OPS 2012.)

---

⁵⁰ Vapaa säestys on viime vuosiin saakka käsittäkseni mielletty enemmän populaarimusiikin säestämiseksi. Toki vapaa säestystä voidaan mielestäni käyttää myös klassisen musiikin puolella.

Myös *Musiikin perusteiden opetuksen* sisällön voi mielestäni katsoa osittain ryhmäopetukseen painottuvaksi, vaikkakin soitonopettajille suunnattu kurssi on lähinnä ehkä teoria-aineiden opetuksen ulottamista soitonopetuksen lomaan. Ryhmäopetuksen lisäksi opintojaksokokonaisuuden tavoitteena on antaa eväitä musiikin erityisopetukseen. Esimerkiksi *Instrumentin alkeisopetuksen* tavoitteena on saada opiskelijalle ”kokemuksia osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevista pedagogisista lähestymistavoista ja toiminnasta ryhmäopetuksessa”, mutta kouluttaa opiskelija myös niin, että tämä

kykenee soveltamaan opetustapoja ja menetelmiä soiton alkeisopetuksessa erilaisten oppijoiden tarpeiden mukaisesti ja mukauttamaan opetusmenetelmiä sekä tukemaan myös oppijoita, joilla on oppimisvaikeuksia ja erityistä tuen tarvetta. (Metropolia OPS 2012.)

6 Soitonopettajakoulutus Sibelius-Akatemiassa

Kuten jo aiemmin tämän opinnäytetyön aikana on tullut esille, Sibelius-Akatemialla on varsin pitkät perinteet muusikoiden kouluttamisessa, onhan se paitsi vanhin edelleen toiminnassa olevista suomalaisista musiikkioppilaitoksista, myös vanhin musiikin opetusta antava korkeakoulu. Helsingin konservatorio muutettiin 1930-luvulla yksityiseksi korkeakouluksi, ja samassa yhteydessä konservatorion nimi muuttui Sibelius-Akatemiaksi. Vuonna 1980 oppilaitos valtiollistettiin, ja yliopistotatukseen se sai vasta 1998 (Sibelius-Akatemia 2013a).

Sibelius-Akatemiassa opiskelevat opiskelijat valitaan lähtökohtaisesti suorittamaan sekä alemmaa (180 op) että ylempää (150 op) korkeakoulututkintoa, jolloin opinnot kestävät yhteensä 5,5 vuotta. Sibelius-Akatemiassa voi suorittaa myös pelkästään ylempään korkeakoulututkintoon, jolloin opiskelu-aika on 2,5 vuotta. Lisäksi Sibelius-Akatemiassa on mahdollista suorittaa yliopistollisia jatkotutkintoja.⁵¹ (Sibelius-Akatemia 2012: 6, Sibelius-Akatemia 2013b: 2, Sibelius-Akatemia 2013c.)

6.1 Soitonopettajakoulutukseen hakeminen

Opettajan pedagogisten opintojen vastuupettaja Helka Kymäläinen (12.4.2013) mukaan Opettajan pedagogisten opintojen⁵² perusopintoihin kuuluvat kurssit *Johdatus pedagogiikkaan* (1 op) ja *Soitin- ja laulupedagogiikka 1–2* (20 op) voi suorittaa kuka tahansa kandidaattivaiheen opiskelija Sibelius-Akatemiassa. Halutessaan suorittaa koko pedagogisten opintojen 60 opintopisteen kokonaisuuden tulee opiskelijan olla maisterivaiheessa⁵³. Tällöin opiskelijoiden soveltuvuus opetuslalle testataan haastattelulla. Lisäksi opintokokonaisuuden suoritus- oikeuden saamiseen vaikuttaa opiskelijan terveydentila ja toimintakyky siltä osin, kuin siitä yliopistolaissa säädetään. Tarvittaessa myös kyseeseen tulevan instrumentin pedagogiikan opettajaa pyydetään arvioimaan

---

⁵¹ Alempi korkeakoulututkinto on musiikin kandidaatti (MuK), ylempi musiikin maisteri (MuM). Jatkotutkinnot ovat musiikin lisensiaatti (MuL) tai musiikin tohtori (MuT).

⁵² Opintokokonaisuus oli aiemmin nimellä Instrumenttiopettajan pedagogiset opinnot.

⁵³ Sibelius-Akatemian opinto-oppaassa (2012: 19) kuitenkin todetaan ainoastaan, että ”Suoritettuaan 25 op:n kokonaisuuden (perusopinnot) opiskelija voi hakea opettajan pedagogiset opinnot 60 op -opintoihin.”

soveltuvuutta. Lopullisen opinto-oikeuden myöntää aineryhmän johtaja, joka arvioi, pystyykö opiskelija suoriutumaan opinnoista määräajassa. (Sibelius-Akatemia 2012: 19, Yliopistolaki § 43a, Kymäläinen 12.4.2013, Sibelius-Akatemia 2013d.)

6.2 Pedagogiset opinnot Sibelius-Akatemiassa

Sibelius-Akatemian opettajankoulutus on varsin varioivaa riippuen opiskelijan pääaineesta. Kymäläisen (12.4.2013) mukaan opiskelija voi valita haluamansa määrän pedagogisia opintoja. Lisäksi Sibelius-Akatemian opinto-oppaan (2012: 6) mukaan

Pedagogiset opinnot voivat sisältää yleispedagogisia opintoja, vuorovaikutustaitoja, instrumentti- tai laulupedagogiikkaa, tai opettajan kelpoisuusvaatimuksiin kuuluvia, opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (986/1998) tarkoitettuja opettajan pedagogisia opintoja⁵⁴.

Myös aineryhmäjaot ylittävät kurssivalinnat ovat mahdollisia, esimerkiksi kansanmusiikkia pääaineenaan opiskeleva viulisti voi osallistua klassisen musiikin osaston josten aineryhmän pedagogiikan kursseille. Vastaavasti klassisen osaston viulunsoitonopiskelija voi valita kansanmusiikkiosaston pedagogisia kursseja. Sibelius-Akatemiassa ainoastaan klassiset laulajat voivat opiskella pääaineenaan pedagogiikkaa. Tämäkin on mahdollista vain maisterivaiheessa. (Kymäläinen 12.4.2013, Sibelius-Akatemia 2012: 99–100.) Sibelius-Akatemiassa ei siis ole varsinaista soitonopettajalinjaa, johon haettaisiin suoraan yhteishaussa, vaan soitonopettajaopinnot suoritetaan sivuaineopintoina. Opintopisteinä mitattuna Sibelius-Akatemian opiskelijalla on kuitenkin mahdollisuus opiskella pedagogiikkaa reippaasti yli 60 opintopisteen verran, vaikka se ei olisikaan opiskelijan pääaine.

6.2.1 Opettajan pedagogiset opinnot

Sibelius-Akatemiassa suoritettavat Opettajan pedagogiset opinnot järjestetään yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Tampereen yliopisto on myös se taho, joka virallisesti myöntää yleisen pedagogisen pätevyyden. Näin ollen Tampereen yliopisto vastaa opintojen sisällöstä ja hyväksyy ne, vaikka opintojen opetus- ja järjestämisvastuu

---

⁵⁴ Vuodesta 2002 lähtien yleisen opettajan kelpoisuuden tuottavat opinnot ovat olleet Sibelius-Akatemiassa mahdollisia. Aluksi ne järjestettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa, nykyisin Tampereen yliopiston. (Kymäläinen 12.4.2013.)

kuuluukin Sibelius-Akatemialle. Joidenkin kurssien opetus järjestetään Sibelius-Akatemian ja Teatterikorkeakoulun tai Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun yhteisopetuksena. (Sibelius-Akatemia 2012: 19–20, Kymäläinen 12.4.2013.)

Opettajan pedagogiset opinnot jaetaan Sibelius-Akatemiassa muiden yliopistojen tavoin perus- (25 op) ja aineopintoihin (35 op). Kyseiset opinnot voidaan jaotella myös seuraavanlaisiksi kokonaisuuksiksi:

- Opetuksen ja oppimisen filosofiset, psykologiset ja yhteiskunnalliset perusteet (17 op)
- Opettamisen teoreettiset perusteet ja käytäntö (31 op)
- Tutkimusmetodologia ja pedagoginen tutkimus (12 op).

Näiden edellä mainittujen opintokokonaisuuksien lisäksi opiskelijat voivat valita oman aineryhmän pedagogiikkaopintoja vapaavalintaisiin opintoihin kandidaattivaiheessa 10 opintopisteen verran ja maisterivaiheessa 40 opintopisteen verran. Ainakin jousten aineryhmässä on pakollista sisällyttää pedagogisia opintoja kandidaattivaiheen pääainetta tukeviin sivuaineopintoihin. (Sibelius-Akatemia 2012: 19, 123–126).

6.2.1.1 Opetuksen ja oppimisen filosofiset, psykologiset ja yhteiskunnalliset perusteet

Opetuksen ja oppimisen filosofisten, psykologisten ja yhteiskunnallisten perusteiden kokonaisuuteen sisältyy *Musiikin opetuksen perusteet* -kurssia (2 op) lukuun ottamatta vain aineopintoja. Aineopintoihin lukeutuvia, tähän kokonaisuuteen kuuluvia kursseja on yhteensä neljä: *Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa* (4 op), *Taideaineiden erityispedagogiikka* (4 op), *Kasvatuksen yhteiskunnalliset, historialliset ja filosofiset perusteet* (4 op) sekä *Vuorovaikutustaidot* (3 op). Kurssit on opintojen kannalta ajoitettu niin, että *Musiikin opetuksen perusteet* suoritetaan kandidaattivaiheen toisena opiskeluvuotena. Muut kokonaisuuden opinnot on *Vuorovaikutustaitoja*⁵⁵ lukuun ottamatta suositeltu suoritettavaksi maisterivaiheen ensimmäisenä tai toisena⁵⁶ vuotena (Sibelius-Akatemia 2012: 9.) Yhdessä kolmannen, tutkimuksellisemman kokonaisuuden (Tutkimusmetodologia ja pedagoginen tutkimus) kanssa tämä kokonaisuus muistuttaa eniten muiden yliopistojen opettajankoulutuksessa järjestettäviä opintoja.

⁵⁵ Sibelius-Akatemian opinto-oppaassa (2012: 20) ei ole kurssille ajoitussuositusta.

⁵⁶ Ainoastaan *Kasvatuksen yhteiskunnalliset, historialliset ja filosofiset perusteet* suositellaan tällöin suoritettavaksi (Sibelius-Akatemia 2012: 20).

Musiikin opetuksen perusteiden oppimistavoitteet ovat varsin yksinkertaiset. Lyhykäisyydessään opiskelijan on tarkoitus kurssin jälkeen tuntea alan tutkimuksen nykysuuntia ja kirjallisuutta. Tämän lisäksi opiskelijan tulisi hahmottaa musiikinopetuksen kenttä ja tuntea keskeiset tekijät musiikinopetuksessa. *Taideaineiden erityispedagogiikassa* taas on tarkoitus muun muassa tunnistaa fyysisiä tai psyykkisiä kehityshäiriöitä, ja oppia kohtaamaan ja opettamaan erilaisia oppijoita. (Sibelius-Akatemia 2012: 19–20.)

Ihmis- ja oppimiskäsitykset taideopetuksessa -kurssin sisällöstä päättää Teatterikorkeakoulu, sitä ei siis Sibelius-Akatemian opinto-oppaassa kerrota ollenkaan. Teatterikorkeakoulun tutkintovaatimuksissa kurssin tavoitteiksi on määritelty tutustuminen niihin psykologisiin ja filosofisiin teorioihin ja käsityksiin, jotka koskevat ihmisen olemusta, kehittymistä ja oppimista. (Sibelius-Akatemia 2012: 19, Teatterikorkeakoulu 2013.)

Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun järjestämän *Kasvatuksen yhteiskunnallisten, historiallisten ja filosofisten perusteiden* oppimistavoitteet ovat varsin kunnianhimoiset. Neljään opintopisteeseen on mahdutettu ainakin nimensä puolesta kasvatussosiologia, -filosofia ja -historia, jotka tiedeyliopistoissa usein ovat omia yksittäisiä kurssejaan. Kurssin aikana on tarkoitus tutustuttaa opiskelijat kasvatustieteen keskeisiin käsitteisiin sekä auttaa heitä hahmottamaan kasvatustieteellistä maailmankuvaa. (Sibelius-Akatemia 2012: 20.)

Vuorovaikutustaidot on sisällöltään kenties kaikkein luovin. Kuten kurssin nimestäkin voi jo päätellä, on kurssin painopiste vuorovaikutuksessa. Kurssilla opiskelija tutustutaan sanalliseen ja keholliseen viestintään, ryhmätilanteisiin. Lisäksi opiskelijat oppivat käyttämään improvisaatiota, sävellystä ja vuorovaikutuksen perusrakenteita opetusmateriaalinaan. Kurssin voi korvata suorittamalla *Luomus*⁵⁷ 1 -kurssin. *Luomus*-kursseja on yhteensä viisi, joista neljä ensimmäistä suositellaan suoritettavan yhtenä kokonaisuutena. *Luomus*-kurssilla voi korvata myös aineopinnojen *Praktikum*-kurssin. *Luomusten* yhteiset opintotavoitteet ovat muusikon työllistymisen laaja-alaistumisen mahdollistamista. *Luomus 1:n* kurssikohtaiset tavoitteet ovat käytännössä yhdenmukaiset *Vuorovaikutustaitojen* kanssa. (Sibelius-Akatemia 2012: 20, 167.)

---

⁵⁷ Lyhenne sanoista luovat muusikontaidot.

6.2.1.2 Opettamisen teoreettiset perusteet ja käytäntö

Tämä opettamisen käytäntöihin ja teoreettisiin perusteisiin⁵⁸ keskittyvä kokonaisuus on 31 opintopisteellään kaikkein tuhdein kokonaisuus Sibelius-Akatemian yleiseen opettajan pätevyyteen johtavissa opinnoissa. Kokonaisuus on myös kenties kaikkein käytännönläheisin, sillä siihen kuuluu yli 20 opintopisteen verran käytännön opetustyön harjoittelua. Kokonaisuuteen kuuluu yhteensä viisi kurssia, joista kolme sisältyy perusopin-
toihin:

- *Soitin- ja laulupedagogiikka 1–2* (20 op)
- *Johdatus pedagogiikkaan* (1 op)
- *Johdatus musiikin opettajan työhön* (2 op)

ja kaksi kurssia aineopintoihin:

- *Musiikkikasvatuksen ajankohtaiset kysymykset* (3 op)
- *Praktikum* (5 op). (Sibelius-Akatemia 2012: 19.)

Kokonaisuus on oppimissisällöiltään myös kaikkein vaihtelevin, sillä suurimman osan voi opinto-oppaan tekstin mukaan korvata jollakin toisella kurssilla. Käytännössä kyse on varmaankin kuitenkin tiettyjen kurssisisältöjen yhdenmukaistamisesta ja kurssikokonaisuuksien samanlaisesti nimeämisestä.

Soitin- ja laulupedagogiikka 1 ja 2 -kursseilla on yhteiset yleiset oppimistavoitteet. Kurssit suoritettuaan on tarkoitus, että opiskelijalle on kehittynyt opetuksen suunnittelussa vaadittavia taitoja sekä musiikkipedagogisia valmiuksia muun muassa ryhmäopetuksessa. Opiskelija tuntee kaikkien tasojen opetuksen ja on perehtynyt musiikin perus- ja opistotason opetussisältöihin⁵⁹. Opiskelija paitsi tuntee soittimensa opetusmenetelmiä ja -materiaalia, kykenee myös itse luomaan niitä. Tarkemmat kuvaukset kurssien tavoitteista on opinto-oppaan mukaan nähtävillä instrumentikohtaisesti, sillä käytännössä yllä mainitut kaksi kurssia korvataan soitinkohtaisilla kursseilla. Käytännössä viulistit siis suorittavat kurssit *Orkesterisoitinten pedagogiikka 1/Jousisoittimet* (10 op) ja *Orkesterisoitinten pedagogiikka 2/Jousisoittimet* (10 op), jotka jakaantuvat vielä erikseen soitinkohtaisesti. Viulisteille ja alttoviulisteille on siis omat erilliset pedagogiikka-

---

⁵⁸ Toisin sanoen kokonaisuudessa keskitytään mielestäni hyvin pitkälti nimenomaan oman soitin-
timen didaktiseen hallintaan.

⁵⁹ Käytännössä tällä tarkoitetaan taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön ja ope-
tussuunnitelmien tuntemusta.

kurssinsa, toisin kuin Metropoliaassa. Molemmille kursseille on laadittu omat oppimistavoitteensa. Kursseja ei opinto-oppaassa ole ajoitettu millekään opiskeluvuodelle, vaikkakin malli-hopsissa pedagogiikka 1 on sijoitettu kandidaattivaiheen toisen vuoden opintoihin ja pedagogiikka 2 kandidaattivaiheen kolmannen vuoden opintoihin. (Sibelius-Akatemia 2012: 19, 119, 124; Kymäläinen 12.4.2013.)

Orkesterisoitinten pedagogiikka 1:n oppimistavoitteiden mukaan opiskelija muun muassa hallitsee instrumenttinsa soittotekniikan opettamisen menetelmät, osaa ohjata oppilaan taiteellista ilmaisua, antaa palautetta ja arvioida omaa opetustaan. Kurssin jälkeen opiskelija tuntee soittimensa rakenteen ja soiton ergonomisia kysymyksiä sekä alkeisopetuksen haasteet. Kurssin kenties tärkein oppimistavoite oman opetuksen reflektoinnin lisäksi on, että opiskelija alkaa mieltää itsensä opettajaksi. Kurssin edeltävänä suorituksena vaaditaan pääinstrumentin C-tasosuoritus tai vastaava musiikkikasvatuksen tahi kansanmusiikin tasosuoritus. Kurssi on mahdollista hyväksilukea suorituskohtien I–V osalta (ks. liite 1). (Sibelius-Akatemia 2012: 119.)

Orkesterisoitin pedagogiikka 2:n oppimistavoitteet ovat hyvin samankaltaiset ensimmäisen kurssin kanssa. Niiden lisäksi tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää pedagogiikkaa laaja-alaisesti, tuntee psyykkisen ja fyysisen kehityksen peruslinjat soittamisen näkökulmasta sekä eri tyylikausien didaktiset eroavaisuudet. Opiskelija myös kykenee perustelemaan oppilasarviointiaan, tuntee instrumenttinsa pedagogiikan historiaa ja mikä tärkeintä: osaa kehittää itseään opettajana. Kurssia edeltävät suoritusvaatimukset ovat pedagogiikka 1 sekä pääinstrumentin valmisteilla oleva B-tasosuoritus. Kurssi on mahdollista hyväksilukea suorituskohtien II–V osalta (ks. liite 1). (Sibelius-Akatemia 2012: 119.) Mainittuja hyväksiluettavia suorituskohtia ei mainita lainkaan lukuvuoden 2012–2013 opinto-oppaassa. Lukuvuoden 2013–2014 opinto-oppaasta ne kuitenkin löytyvät ja todennäköisesti ovat olleet samat myös edeltävänä vuonna. (Sibelius-Akatemia 2013e.)

Molemmat pedagogiikkakurssit arvioidaan kolmessa osassa:

1. kertauskuulustelu, arvioijana luennoiva opettaja
2. harjoitustuntien arviointi, arvioijana ohjaava opettaja
3. opetusnäyte⁶⁰, arvioijana ohjaava opettaja ja kollega. (Sibelius-Akatemia 2012: 119.)

---

⁶⁰ Opetusnäyte annetaan kahdesti, ensimmäisessä kurssissa ilmeisesti alkeisopetuksesta ja toisella kurssilla edistyneempien oppilaiden opetuksesta (Kymäläinen 12.4.2013).

Johdatus pedagogiikkaan -kurssin tavoitteena on yksinkertaisesti opastaa opiskelija opetuksen peruskysymysten äärelle. Kurssin jälkeen ”opiskelija osaa jäsentää opetustilannetta” ja ”ymmärtää soitin- ja lauluopetuksen keskeiset tavoitteet” (Sibelius-Akatemia 2012: 19). Kurssi on ajoitettu kandidaattivaiheen ensimmäisen vuoden kevätlukukaudelle. Myös tämän kurssin voi korvata aineryhmän omalla vastaavalla kurssilla. Hiukan epäselväksi kuitenkin jää, onko viulisteille tällaista omaa vastaavaa kurssia. Ainakin klassisen musiikin osaston yhteisiin ja muihin opintoihin kuuluva *Yleispedagoginen luentosarja* (1 op, ks. liite 2) voisi laajuudeltaan olla johdantokurssin korvaava. Se tosin ainakin oppaan mukaan sisältyy pedagogiikka 2 -opintoihin. (Sibelius-Akatemia 2012: 167.)

Luentosarjan voi kuitenkin suorittaa myös omana erillisenä kurssinaan ja ainakin sisällönsä puolesta se sopisi hyvin korvaamaan *Johdatuksen pedagogiikkaan*. Kurssin tavoitteena nimittäin on ”tarkastella opetusta erilaisista näkökulmista ja herätellä ajatuksia siitä kuinka monenlaisia asioita ja lähestymistapoja opettamiseen liittyy” (Sibelius-Akatemia 2012: 167). Luentosarjan luennoilla tutustutaan esimerkiksi ikäkehityksen perusteisiin ja opettaja–oppilas-suhteeseen sekä opetuksen lainsäädäntöön. (Sibelius-Akatemia 2012: 167, Kymäläinen 12.4.2013.)

Kokonaisuuden viimeinen 10 opintopistettä on sisällöltään varsin selkeä, eikä variaatioita opinnoissa ole ainakaan yhtä paljon kuin kokonaisuuden alkupään opinnoissa. Kurssin *Johdatus musiikin opettajan työhön* tarkoitus on saada opiskelija hahmottamaan monikulttuurisen opetuksen haasteita. Lisäksi on tarkoitus, että opiskelija tutustuu musiikkikoulutusta koskevaan lainsäädäntöön ja hallinnon perusteisiin. Kurssin tavoitteena on selvästi valmistaa opiskelijaa oppilaitoksessa toimivaksi soitonopettajaksi. *Musiikkikasvatuksen ajankohtaisten kysymysten* tarkoitus taas on antaa valmiuksia pedagogiseen johtamiseen, monipuolistaa musiikkikasvatuksellisia taitoja sekä tutustuttaa alaa koskeviin tutkimuksiin jälleen kerran. Kurssit on ajoitettu siten, että *Johdatus musiikin opettajan työhön* suoritetaan kandidaattivaiheen viimeisenä vuonna ja *Musiikkikasvatuksen ajankohtaiset kysymykset* taas maisterivaiheen toisena vuotena. (Sibelius-Akatemia 2012: 19–20.)

Praktikum eli syventävä harjoittelu on ajoitettu maisterivaiheen ensimmäiselle tai toiselle vuodelle. Edeltävänä suorituksena vaaditaan pedagogiset perusopinnot kokonaisuudessaan. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee analysoimaan [ja] arvioimaan omaa opetustaan

- osaa suhtautua kriittisesti opetuksen käytäntöihin ja opetusta koskeviin teorioihin
- reflektoi portfoliossaan pedagogista opintohistoriaansa suhteessa alan kirjallisuuteen (Sibeliuksen Akatemia 2012: 20).

Tämän syventävän harjoittelun voi suorittaa kahdella vaihtoehtoisella tavalla: joko musiikkiopistopraktikumina taikka suorittamalla *Luomus 2* -kurssin (4 op) portfoliolla täydennettynä. *Luomus 2* -kurssilla on tarkoitus perehdyttää opiskelija käytännön opetustyöhön erilaisten kouluprojektien avulla. Käytännössä kurssilla toteutetaan 6–7 viikon mittainen projekti, joka kokoontuu koulussa kerran viikossa ja valmistaa päätteeksi esityksen. Projektit suoritetaan ilmeisesti ryhmittäin, sillä projekteissa on ”kaksi ammattivettä, jotka ohjaavat myös opiskelijoita”. (Sibeliuksen Akatemia 2012: 20, 167.)

Musiikkiopistopraktikum-vaihtoehdosta ei ole kuvausta Sibeliuksen Akatemian opintooppaassa ollenkaan. Helka Kymäläiseltä (12.4.2013) saamani tietojen mukaan kyseessä on suurelta osin samanlaisesta opintojaksosta kuin opintooppaassa mainittu *Luomus 2*. Kohderyhmä on vapaasti opiskelijan itsensä valittavissa, mutta edellytyksenä on, että projekti toteutetaan ryhmäopetuksena. Opiskelijat tekevät projektistaan suunnitelman, jossa esitellään kohderyhmä, tavoitteet ja tuntisuunnitelmat. Tämän lisäksi opiskelija tutustuu ryhmäkäyttäytymistä koskevaan kirjallisuuteen kirjoittaen esseen ja kurssin päätteeksi raportin, jossa reflektoi omaa kokemustaan. (Kymäläinen 12.4.2013.)

6.2.1.3 Tutkimusmetodologia ja pedagoginen tutkimus

Tämä nimenomaan tutkimuksellinen kokonaisuus koostuu ainoastaan kahdesta aineopintoihin kuuluvasta kurssista: *Tutkimus ja menetelmä*⁶¹ (4 op) sekä *Seminaari ja kirjallinen työ* (8 op). Kurssit on ajoitettu joko maisterivaiheen ensimmäiselle tai toiselle vuodelle, ja ne on opintooppaan mukaan tarkoitus suorittaa yhtä aikaa. *Tutkimus ja menetelmä* -kurssi voidaan korvata jatkokoulutukseen liittyvillä tutkimusmenetelmäopinnoilla. (Sibeliuksen Akatemia 2012: 19–20.) Kokonaisuus muistuttaa hyvin paljon Metropolian musiikin koulutusohjelman *Opettaja oman työnsä tutkijana ja kehittäjänä* -kurssia, sekä osittain myös ammattikorkeakouluissa tehtäviin opinnäytteisiin liittyviä kursseja.

---

⁶¹ Kurssista käytetään opintooppaassa kahta eri nimitystä. Sivulla 19 kurssi on nimellä *Tutkimus ja menetelmä*, kun taas seuraavalla sivulla kurssin oppimistavoitteita listattaessa kurssi on nimellä *Tutkimusmenetelmät*.

Kurssien tavoitteet ovat varsin selkeät ja ne voi päätellä jo kurssien nimistäkin. *Tutkimus ja menetit* -kurssin jälkeen opiskelija ”tuntee kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmiä ja lähestymistapoja sekä erilaisia tiedonhankinta- ja analyysimenetelmiä” (Sibelius-Akatemia 2012: 20). *Seminaarilla ja kirjallisella työllä* edelleen vahvistetaan ja syvennetään tutkimusmenetelmien hallintaa ja tuntemusta. (Sibelius-Akatemia 2012: 20.)

6.2.2 Jousten aineryhmän pedagogiset opinnot

Varsinaisiin opettajan pedagogisiin opintoihin kuuluvien kurssien lisäksi Sibelius-Akatemian jousten aineryhmä järjestää joitakin ”ylimääräisiä” pedagogisia kursseja. Lisäksi klassisen musiikin osaston yleisiin ja muihin opintoihin kuuluu joitakin kaikille yhteisiksi tarkoitettuja pedagogisia opintoja.

Klassisen musiikin laulu- ja instrumenttiopintoihin on sijoitettu kaksi jousisoittajille soveltuvaa pedagogiikkaa käsittelevää kurssia: *Soitinpedagogiikka 3* (7 op) ja *Viulunsoiton ryhmäopetuspedagogiikka* (3–5 op). Kymäläinen (12.4.2013) itse kutsuu edellä mainittuja kursseja eräänlaisiksi ”täsmäpedeiksi”, sillä kaikki kandidaattivaiheen suorittaneet eivät halua sitoutua opettajan yleiseen pätevyyteen johtaviin opintoihin. *Viulunsoiton ryhmäopetuspedagogiikassa* nimensä mukaisesti tutustutaan viulunsoitonryhmäopetuspedagogiikkaan. Kurssin oppimistavoitteina on antaa opiskelijalle valmiuksia ryhmäopetuksessa käytettävän ohjelmiston valmistamiseen ja valitsemiseen, sekä taitoja opettaa soittotekniikkaa ryhmälle. (Sibelius-Akatemia 2012: 121.) Allekirjoittanut itse on osallistunut kyseiselle kurssille lukuvuoden 2012–2013 aikana. Oppimistavoitteet saattavat toteutua kurssilla, mutta käytännössä ryhmäpedagogiikkaan osallistuvat opiskelijat vain seuraavat ja observeivat tunneilla, kuinka kurssia pitävä opettaja opettaa viulun alkeisryhmää. Kurssilla ei lainkaan perehdytä alan kirjallisuuteen.

Edellä mainittu *Soitinpedagogiikka 3* on sijoitettu myös klassisen musiikin osaston kaikille yhteisiin ja muihin opintoihin, jossa sen opintojaksokuvauskin sijaitsee. Kuten *Soitinpedagogiikka 1* ja *2*, on *Soitinpedagogiikka 3* soitinspesifi. Kurssin suoritettuaan opiskelija tuntee laajalti oman soittimensa opetusmenetelmiä sekä -ohjelmistoa. Opiskelija on perehtynyt soittimensa opetuksen traditioihin arvioiden niitä kuitenkin kriittisesti. Kurssin tavoitteena on myös, että opiskelija kykenee itsenäiseen pedagogiseen työskentelyyn niin suunnittelu-, kehittävy- kuin johtamismielessäkin. (Sibelius-Akatemia 2012: 166–167.) Kymäläisen (12.4.2013) mukaan kurssilla on viime aikoina pilotoitu

tapaa, jossa eri soittimien edustajia saatetaan yhteen seminaarityöskentelyn puitteissa. Tällöinkin opiskelijat keskittyvät oman soittimensa pedagogiikkaan, mutta vertaisarvioinnin suorittavat muiden soittimien edustajat. Kurssi on ajoitettu maisterivaiheen ensimmäiselle tai toiselle opiskeluvuodelle (Sibelius-Akatemia 2012: 167).

Edellä mainittujen kurssien lisäksi klassisen musiikin yleisissä opinnoissa on myös jo aiemmin mainitut *Luomus*-kurssit (Sibelius-Akatemia 2012: 167). Vaikka kyseisissä kurseissa on vahva pedagoginen ulottuvuus, ei niitä mielestäni voi pitää varsinaisesti pedagogisina opintoina.

7 Opetuksen seuraaminen soitonopettajakoulutuksissa

Opetuksen seuraaminen ja sen analysointi on hyvin tärkeä osa opettajankoulutusta ja opiskelijan omaa kasvua kohti opettajuutta. Observointi kuuluu myös jokaiseen tässä opinnäytetyössä esiteltyyn soitonopettajakoulutukseen, vaikkakin siitä eri oppilaitoksissa käytetään hiukan erilaista nimitystä. Aikanaan Helsingin konservatoriossa musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjalla, kuten Sibelius-Akatemiassa edelleenkin, opetuksen seurantaan kutsutaan auskultoinniksi. Metropoliassa se sen sijaan tunnetaan paremmin termillä observointi. Vaikka tässä yhteydessä mainitut termit on tulkittava synonyymeiksi toisilleen, on niiden merkityssisällöissä havaittavissa tärkeitäkin eroja.

Molemmat termit ovat alun perin latinasta. Auskultoida juontuu latinan verbistä *auscultare*, joka tarkoittaa kuunnella tai kuulla. Observointi taas tulee latinan tarkkailua ja huomiointia tarkoittavasta verbistä *observare*. (Pitkäranta 2001: 383, 503.) Kuten voimme huomata, sanojen sisällöllinen merkitysero on suuri. Auskultointi sanana antaa passiivisemmän kuvan opetuksen seuraajasta kuin observointi.

Kouluhallituksen (1987: 6) laatimassa valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa oli varsin tarkat määräykset opetuksen seuraamisesta. Kuten edellä olen maininnutkin, musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjalla oli opetuksen seuraamiselle oma kurssinsa *Opetuksen seuraaminen*, joka kesti koko opiskeluajan. Yhteensä koko opiskeluajalta opetuksen seuraamista kertyi jopa 175 tuntia: vähintään 35 tuntia per lukuvuosi. Opetussuunnitelman mukaan oppitunteja piti seurata viikoittain. (Kouluhallitus 1987: 6.)

Opetuksen seuraamiseen tuli sisällyttää lukuvuosittain myös tietty määrä muiden instrumenttien oppituntien seuraamista (keskimäärin viisi tuntia) sekä kurssisuoritusten ja arvostelulautakuntien työskentelyn seuraamista (keskimäärin 10 tuntia). Kurssisuoritusten taitotason tuli olla oman solistisen oppiaineen ”parhaillaan suoritettavan didaktiikan kurssin oppisisällön” mukainen, toisin sanoen peruskursseja didaktiikan ensimmäisen kurssin aikana ja I-kursseja (eli nykyisiä taitotaso D -suorituksia) didaktiikan toisen kurssin aikana. Lisäksi opintolinjan opiskelijan tuli käydä kuuntelemassa oppilaitoksen oppilasmatineoita ja muita vastaavia tapahtumia oppilaitoksen erikseen antamien ohjeiden mukaisesti. (Kouluhallitus 1987: 6.)

Metropoliassa opetuksen seuraamista tulee olla koko opiskeluajalta yhteensä 50 tuntia. Sitä ei ole sidottu mihinkään tiettyyn kurssiin, vaan tutor-opettaja tarkistaa lukuvuoden päätteeksi, paljonko opiskelijalle on kertynyt opetuksen seuraamista lukuvuoden aikana. Seuratuista tunneista ei kuitenkaan tarvitse kirjoittaa kirjallisia, reflektioivia raportteja missään vaiheessa. Viulunsoitonopiskelijoille suositellaan opetuksen seuraamista paitsi omassa myös muissa instrumenteissa. Lisäksi opiskelija voi seurata musiikkileikkikoulun, musiikin yleisten aineiden ja peruskoulun sekä lukion musiikin tunteja. Myös orkesterikonserteissa käyminen sekä erilaisiin ennalta ilmoitettuihin seminaareihin osallistuminen hyväksytään opetuksen seuraamiseksi. (Raitio-Heikinheimo 28.11.2012.)

Sibelius-Akatemiassa opetuksen seuraamista on opiskeluaikana yhteensä 50 tuntia. Tunnit on ripoteltu useammalle kurssille siten, että *Johdatus pedagogiikkaan* -kurssiin sisältyy opetuksen seuraamista kymmenen tuntia, ja *Soitinpedagogiikka 1* ja *2* molempiin 20 tuntia. (Kymäläinen 12.4.2013.) Sibelius-Akatemian viulupedagogiikan vastuupettaja Henriette Rantalaihon (15.4.2013) mukaan opetuksen seuraamiseksi hyväksytään vain ja ainoastaan viulutunnit. Ilmeisesti se, refleктоivatko opiskelijat seuraamia oppitunteja, riippuu hyvin paljon ohjaavasta opettajasta ja instrumentista.

8 Musiikkialalla vaadittavat opettajan kelpoisuusvaatimukset

Jotta viulunsoitonopettajien koulutusta voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti, on tärkeää tutkia myös musiikkialalla vallitsevia pätevyysvaatimuksia. Kun vielä 20 vuotta sitten soitonopettajat työllistyivät lähinnä musiikkioppilaitoksiin, niin valtion tukea saaviin kuin täysin yksityisiin, on nykyajan musiikkipedagogien työnantajien kirjo huomattavasti laajempi. Vaikka nykyisin monet soitonopettajat työllistyvät perinteisesti yksityisopettajina tai erilaisissa musiikkioppilaitoksissa, on rinnalle tullut myös kansalaisopistoja ja peruskouluja.

Suomessa opettajien kelpoisuusvaatimuksista määrätään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998. Asetuksessa jokainen koulutus katsotaan omaksi koulutusmuodokseen ja näin ollen kelpoisuusvaatimuksista säädetään eri tavalla esimerkiksi vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kohdalla. Asetuksessa säädetään myös rehtoreiden kelpoisuuksista. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista § 1 ja 2.)

Soitonopettajia koskevat lähinnä kelpoisuudet vapaan sivistystyön ja perusopetuksen kohdalla (asetuksen 18. pykälä), mutta myös perusopetuksen aineenopettajan kelpoisuus (asetuksen 5. pykälä) sekä säädökset ammatillisten opintojen opettajien kelpoisuuksista (asetuksen 13. pykälä). Ammattikorkeakouluissa toimivien opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista ja yliopistojen opettajista puolestaan yliopistolaissa. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista, Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista § 23–24, Yliopistolaki § 31.)

Asetuksen (986/1998) mukaan henkilö on kelpoinen perusopetuksen aineenopettajaksi, kun hän on suorittanut:

- 1) ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) kussakin opetettavassa aineessa vähintään 60 opintopisteen laajuiset aineenopettajan koulutukseen kuuluvat opetettavan aineen opinnot, jotka ovat oppiaineen tai siihen rinnastettavan kokonaisuuden perusopinnot ja aineopinnot; sekä
- 3) vähintään 60 opintopisteen tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista § 5.)

Mikäli kyseessä on oppiaine, josta ei säädetä valtioneuvoston asetuksessa perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 422/2012, mutta opetusta annetaan kuitenkin hyväksytyyn opetussuunnitelman mukaisesti, on henkilö kelpoinen opettajaksi, mikäli hän on suorittanut vähintään 60 opintopistettä oppiaineen sisällön mukaisia opintoja yliopistossa. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista § 5 a.)

Ammatillisten opintojen⁶² opettajaksi on kelpoinen henkilö, jolla on opetustehtävän kannalta soveltuva korkeakoulututkinto, vähintään 60 opintopisteen laajuiset tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot ja kolmen vuoden käytännön työkokemus opetustehtävän sisältöä vastaavissa tehtävissä. Ammatillisia opintoja voi opettaa myös ilman pedagogisia opintoja, mikäli henkilö kolmen vuoden aikana suorittaa pedagogiset opinnot. Käytännössä kuitenkin pykälän 24 turvin tästä voidaan musiikkialalla luistaa. (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista § 13, 13 a, 24.)

Vapaan sivistystyön oppilaitoksessa (toisin sanoen kansan- ja kansalaisopistoissa) on opettaja kelpoinen, mikäli tällä on ”soveltuva korkeakoulututkinto sekä vähintään 60 opintopisteen tai vähintään 35 opintoviikon laajuiset opettajan pedagogiset opinnot”. Taiteen laajan oppimäärän tai muuta taiteen perusopetusta antavan opettajan kohdalla taas ei mainita vaatimusta 60 opintopisteen opettajan pedagogisista opinnoista. Taiteen laajan oppimäärän mukaista perusopetusta on kelpoinen antamaan opettaja, jolla on joko soveltuva alan korkeakoulututkinto tai asianomaisen taiteenalan vähintään opistoasteinen opettajantutkinto. Yleisen oppimäärän taiteen perusopetuksen opettajaksi taas on kelpoinen henkilö, jolla on ”asetuksessa säädetty asianomaisen taiteenalan opettajan kelpoisuus, tai henkilö, jolla on asianomaiselle taiteen alalle soveltuva muu koulutus tai alalla työskentelyn kautta hankittu riittäväksi katsottu pätevyys.” (Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista § 18–20.)

Asetuksen (986/1998) 24. pykälässä säädetään eräänlaisena bonuksena, kuten jo olen maininnutkin, että musiikkialan koulutusta järjestävä yliopisto (käytännössä siis Taideyliopisto) voi todeta opettajan kelpoiseksi opettamaan sekä pykälässä 13 mainittuja musiikkialan ammatillisia opintoja että pykälässä 19 mainittuja taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia opintoja, mikäli kyseinen henkilö on osoittanut

---

⁶² Tällä tarkoitetaan musiikkialalla toisen asteen musiikkialan perustutkinnon soitonopettajia.

”menestyksellisillä julkisilla esiintymisillään tai muulla toiminnallaan taikka opinnoillaan -
- saavuttaneensa tehtäviin vaadittavan pätevyyden”.

Ammattikorkeakouluissa toimivien opettajien kelpoisuusvaatimukset vaihtelevat riippuen opettajan tittelistä. Yliopettajalla tulee olla soveltuva lisensiaatin tai tohtorin tutkinto, lehtorilla puolestaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Musiikkialan yliopettajan tai lehtorin toimen kelpoisuusvaatimuksina voidaan käyttää edellä mainitun sijaan myös taiteellisia ansioita. Mikäli tehtäviin kuuluu pääasiassa ammattiopintojen järjestäminen, tulee opettajalla olla vähintään kolmen vuoden työkokemus alalta. 35 opintoviikon laajuinen opettajankoulutus tulee suorittaa viimeistään kolmen vuoden kuluessa toimeen nimittämisestä. Mikäli mahdollista, tuntiopettajilta on vaadittava samat pätevyysvaatimukset kuin yliopettajilta ja lehtoreilta. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista § 23–24.) Huomion arvoista on, ettei opettajankoulutuksen suorittamisen vaatimusta ole kelpoisuusvaatimuksista säädettävässä pykälässä, vaan opettajien tehtävistä säädettävässä pykälässä. Lisäksi lakia ei ole päivitetty opintopisteisiin siirtymisen jälkeen.

Yliopistossa toimivien opettajien kelpoisuusvaatimuksista määrätään yliopistolain (§ 31) mukaan tarkemmin johtosäännössä. Mikäli tulkitsen lakitekstiä oikein, tarkoitetaan johtosäännöllä yliopistoissa säädettyjä, niiden omaa toimintaa ohjaavia johtosääntöjä. Kuitenkaan Taideyliopiston johtosäännössä sen paremmin kuin Sibelius-Akatemian ohjesäännössäkään ei ilmaista missään kohtaa opettajien pätevyysvaatimuksia. (Taideyliopiston johtosääntö, Sibelius-Akatemian ohjesääntö.) Perinteisesti yliopistojen opettajilta on käsittääkseni vaadittu korkeakoulututkinto, muttei esimerkiksi opettajan pedagogisia opintoja.

9 Pohdinta

Opinnäytettä kirjoittaessani on aineistosta tullut esille soitonopettajakoulutuksen, kuten varmasti opettajankoulutuksen ylipäänsä, olevan aina aikansa lapsi. Soitonopettajakoulutus on jatkuvasti muuttunut vauhdin vain kiihtyessä viime vuosina. Kaksi seikkaa on selvästi vaikuttanut soitonopettajakoulutukseen: koulutuksen yleismaailmallinen institutionalisoituminen sekä lainsäädännön kehittyminen. Erityisesti opettajan pätevyysvaatimuksia koskevalla lainsäädännöllä on ollut koulutuksen kehitykselle hyvin suuri merkitys.⁶³ Ei voida myöskään väittää, ettei soitonopettajakoulutusta antavien oppilaitosten erilainen asema Suomen lainsäädännössä vaikuttaisi edelleen koulutukseen ja sen arvostamiseen.

Vaikka soitonopettajia tiettävästi onkin ollut kaikkina maailman aikoina, on soitonopettajien kouluttaminen Suomessa varsin nuori ilmiö. Viulupedagogiikkaa alettiin opettaa Sibelius-Akatemiassa vasta 1940-luvulla, ja varsinainen viulupedagogien (kuten muidenkin instrumenttiopettajien) koulutus alkoi niinkin myöhään kuin 1970-luvulla. Koulutus on kuitenkin kehittynyt vuosikymmenten varrella. Kun 1940-luvulla mitä ilmeisimmin keskityttiin lähinnä substanssiosaamiseen, toisin sanoen oman soittotaidon kehittämiseen sekä didaktisiin kysymyksiin viulunsoitossa, tuli konservatorioiden soitonopettajakoulutuksessa mukaan psykologinen näkökulma. Tästä edelleen ammattikorkeakoulujärjestelmän ja -lainsäädännön myötä soitonopettajien koulutuksessa on yhä enemmän alettu kiinnittää huomiota kasvatustieteellisiin kysymyksiin. Nykyisin pedagogisten opintojen määrä tutkinnossa esimerkiksi Metropolissa voi parhaimmillaan ylittää melkein puoleen tutkinnon laajuudesta. Lisäksi varsinkin ammattikorkeakouluissa suoritettavat musiikkipedagogi (AMK) -tutkinnot ovat tuoneet erittäin tärkeän tutkimuksellisen otteen soitonopetukseen opinnäytteiden ja opettajankoulutuksen seminaaritöiden muodossa. Vaikka pedagogiset opinnot ovat edelleen painottuneita didaktiseen puoleen, on opettamisen teorian tiedon määrä siis lisääntynyt vuosien saatossa, mitä en näe huonona kehityksenä. Kasvatustieteellisen tiedon opetuksen määrää voitaisiin kuitenkin yhä lisätä sekä Metropolian että Sibelius-Akatemian soitonopettajakoulutuksissa.

---

⁶³ Ensimmäiset säädökset soitonopettajien pätevyysvaatimuksista on kirjattu lakiin vuonna 1969.

Soitonopettajakoulutus ei ole kehittynyt ainoastaan nousujohteisesti. Opetuksen seuraaminen eli observointi on ollut aivan omaa luokkaansa konservatorioiden opistoasteisella musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjalla. Esimerkiksi vuoden 1987 opetussuunnitelmassa opetuksen seuraamiselle varattiin koko opiskeluajalle 175 tuntia, vuositain siis vähintään 35 tuntia. Tällä hetkellä sekä Sibelius-Akatemiassa että Metropolissa opetuksen seuraamiseen on varattu koko opiskeluajalle vain 50 tuntia, eli hiukan vajaa kolmasosa musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjan määrään verrattuna. Näen itse opetuksen seuraamisen erityisen tärkeäksi muun muassa sen vuoksi, että tällöin opiskelijan on mahdollista käytännössä havaita, miten pedagogisissa opinnoissa opetettua kasvatustieteellistä ja didaktista tietoa voidaan soveltaa arjen soitonopetuksessa.

Paitsi tuntimäärältään, opetuksen seuraaminen ei muutoinkaan ole aivan ongelmaton kummassakaan edellä mainituista oppilaitoksista. Metropolissa opetuksen seuraaminen tulisi selkeästi liittää jonkin tietyn kurssin suoritusvaatimukseen, kuten Sibelius-Akatemiassa on menetelty. Sibelius-Akatemiassa puolestaan viulunsoitonopiskelijoiden opetuksen seuraamisen tulisi olla huomattavasti laaja-alaisempaa. Kun Metropolissa opetuksen seuraamiseen soveltuvat minkä tahansa instrumentin oppitunnit sekä musiikkileikkikoulun, peruskoulun että lukion musiikin opetuksen seuraaminen ja orkesterikonsertit, hyväksytään Sibelius-Akatemiassa opetuksen seuraamiseen vain ja ainoastaan viulutunnit. Mielestäni jo pelkästään opetuksen seuraamiseen hyväksyttävien oppituntien käsitettä laajentamalla mahdollistettaisiin viulunsoitonopetuksen traditioiden uudistuminen ja alan kehittyminen.

Opetuksen seuraaminen nosti esille myös kysymyksen, miten instrumenttiryhmittäin opetettavat pedagogiikan kurssit vaikuttavat paitsi viulunsoitonopetuksen myös yleisen soitonopetuksen kehitykseen. Kurssien suoritusvaatimuksissa kun on havaittavissa soittimittain suuriakin eroja. Kun Sibelius-Akatemiassa harmonikansoitonopiskelijat reflektivat seuraamia opetustapahtumia kirjallisesti, eivät Sibelius-Akatemian tai Metropolian viulunsoitonopiskelijat harjoita minkäänlaista kirjallista reflektiota opetuksen seuraamisesta. Tämä seikka nostaa mielestäni esille tarpeen lisätä instrumentit sekoittavien pedagogiikkaopintojen määrää. Tätä toki on molemmissa nykyisissä oppilaitoksissa muun muassa kasvatustieteellisten kurssien kohdalla, mutta sitä voisi lisätä enemmän myös didaktisia kysymyksiä tarkastelevilla kursseilla. Sibelius-Akatemiassa edellä mainittua ajatusta on kokeiltu *Soitinpedagogiikka 3* -kurssilla tulosten ollessa ilmeisen positiivisia. Sibelius-Akatemian yleisen opettajan pätevyyden antavien opinto-

jen erityinen vahvuus näyttäisi olevan yhteistyö paitsi eri musiikinlajien myös eri taiteiden välillä. Tällaiseen taiteita yhdistävään opetukseen myös Metropoliassa olisi vielä tällä hetkellä erinomaiset mahdollisuudet tiivistämällä musiikkien koulutusohjelmien ja esittävän taiteen koulutusohjelman välistä yhteistyötä.

Koulutusten asema suhteessa suomalaiseen koulutusjärjestelmään on parantunut verrattaessa tilannetta 1970-lukuun. Konservatorioissa suoritettut tutkinnot siirtyivät virallisesti suomalaisen tutkintojärjestelmän piiriin koulutuksen keskiasteistamisen yhteydessä 1980-luvun lopulla. Erittäin merkittävää oli ammattikorkeakoulujärjestelmän luominen, sillä muutoksen jälkeen kaikki soitonopettajaksi opiskelevat suorittivat korkeakoulututkintoa. Tämä on myös tuonut tervettä kilpailua Sibelius-Akatemian ja muiden oppilaitosten välillä muun muassa antamalla Metropolialle ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon myöntämisoikeuden vuonna 2007. Lisäksi tutkintojen kansainvälinen rinnastettavuus on helpottanut maisterivaiheen opintojen suorittamista ulkomailla, esimerkiksi Tukholman Kungliga Musikhögskolanissa, jossa on mahdollista opiskella myös soitonopettajaksi. Koulutusmuutosten nopean vauhdin vuoksi työmarkkinoilla tosin on tällä hetkellä kolmenlaisia tutkinnon suorittaneita viulunsoitonopettajia. Tämän lisäksi alalla toimii edelleen opettajia vailla pedagogista tutkintoa. Valitettavasti näyttäisi myös siltä, ettei ylempi ammattikorkeakoulututkinto ole vielä saanut ansaitsemaansa asemaa yliopistollisen maisteritutkinnon rinnalla.

Ammattikorkeakoulujärjestelmän synnyn myötä soitonopettajakoulutusta on alettu kehittää useammalla taholla. Konservatorioiden opistoasteisen tutkinnon opetussuunnitelmat nimittäin päätettiin keskitetyksi Kouluhallituksessa. Toisaalta voidaan miettiä, olisiko esimerkiksi yksi valtakunnallinen musiikki- tai taideammattikorkeakoulu ollut järkevämpi vaihtoehto koulutuksen kehittämisen kannalta. Nykytilanteessa ammattikorkeakouluilla on mahdollisuus kehittää musiikkipedagogikoulutusta koulutusohjelman omien vahvuuksien pohjalta vahvan valtiollisen linjan sijaan.

Pääkaupunkiseudulla varsinkin Metropolian musiikin koulutusohjelma on ottanut musiikkipedagogien koulutuksen kehittämisen tosissaan. Syksyllä 2013 uudistuneessa opetussuunnitelmassa on pyritty viemään koulutusta entistä humanimmalle tasolle ja tuomaan opiskelijoiden ammattiosaamiseen sellaisia taitoja, jotka tähän asti ovat olleet marginaalissa soitonopetuksen kentällä. Tarkoitus on ollut profiloitua entistä tarkemmin soitonopetuksen maailmassa tuomalla esiin modernia kasvatusajattelua soitonopetuksessa.

Yksi merkittävimmistä ongelmista soitonopettajakoulutuksessa yleensäkin on kenties kahden erilaisen ammatti-identiteetin omaksuminen. Ammatti-identiteetin omaksuminen yleensäkin vaatii oman aikansa. Viulunsoitonopettajien kohdalla kyse on kuitenkin kahdesta erittäin vaativasta ammatista ja niiden kummankin ammatti-identiteetistä: opettajuudesta ja muusikkoudesta, jotka edelleen viime vuosina on nähty osittain toistensa vastakohtina. Tämä on nähtävissä paitsi koulutuksissa itsessään, myös opettajien asenteissa ja Suomen lainsäädännössä.

Tuskin kukaan kiistää substanssiosaamisen merkitystä hyvää opettajaa kuvaillessaan. Kuitenkin tosiasia on, ettei hyvä muusikko aina ole hyvä opettaja. Tämä näyttääkin unohtuvan opiskelijavalintoja tehdessä ja siksi pääsykokeita tulisi edelleen kehittää. Metropoliasa opiskelijat pyrkivät suoraan opettajalinjalle. Tästä huolimatta pääsykokeissa arvioidaan pelkästään hakijan soittotaitoja. Metropolian musiikin koulutusohjelman pääsykokeissa on toki haastattelu- ja ryhmätehtäväosio, jotka voisivat oikein toteutettuina toimia erittäin hyvin arvioitaessa hakijoiden soveltuvuutta opetuslalle. Paitsi ettei haastattelua ja ryhmätehtäviä pisteytetä lainkaan (niitä ei siis huomioida ollenkaan lopullisessa opiskelijavalinnassa), yksilöhaastattelussa ei edes selvitetä opiskelijan motiivia opetuslalle. Pahimmassa tapauksessa olemme siis tilanteessa, jossa hyväksytyksi valitaan opiskelija, joka ei sovellu lainkaan alalle.

Koska Sibelius-Akatemiassa ei ole varsinaista soitonopettajalinjaa, johon haettaisiin suoraan yhteishaussa, on opiskelijavalintakin hiukan toisenlainen. Kuten Metropoliasa, myös Sibelius-Akatemiassa varsinaisessa pääsykokeessa painotetaan nimenomaan soittotaitoja. Halutessaan suorittaa yleiseen opettajan pätevyyteen johtavat opinnot opiskelijoiden soveltuvuus alalle kuitenkin arvioidaan. Huomioitavaa on, että Sibelius-Akatemiassa, toisin kuin Metropoliasa, opiskelijoihin sovelletaan yliopistolain terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia pykälä soveltuvuutta arvioitaessa. Ennen soveltuvuushaastattelua opiskelijan on kuitenkin mahdollista opiskella pedagogiikkaa varsin paljon myös Sibelius-Akatemiassa ja tätä kautta sujahtaa opetuslalle.

Opettajien pätevyyksien osalta taiteen perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen vaatimukset on hyvin tarkasti kirjattu lainsäädäntöön. Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen 24. pykälän avulla annetut vaatimukset taiteen perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen kohdalla on kuitenkin mahdollista helposti kiertää. Lisäksi yliopistolaissa ei säädetä minkäänlaisia kelpoisuusvaatimuksia opettajille.

Edellä mainitulla tavalla syntyy tilanne, jossa opettajaopiskelijoita voi kouluttaa henkilö, jolla itsellään ei ole tarvittavaa koulutusta ja pätevyyttä. Toisin kuin yliopistoissa, tulee ammattikorkeakouluissa kaikilla lehtoreilla ja yliopettajilla olla yleinen opettajankelpoisuus. Ei kuitenkaan voida sulkea pois myöskään sitä mahdollisuutta, että ammattikorkeakoulussa pedagogiikkaa opettaa tuntiopettaja, jolloin ammattikorkeakoululaki ei välttämättä vaadi yleistä opettajan pätevyyttä. Lisäksi ammattikorkeakoulujärjestelmän nuoruuden vuoksi pedagogiikan opettajina toimii ammattikorkeakoulujen musiikin koulutusohjelmissa opettajia, jotka ovat aikanaan valmistuneet Sibelius-Akatemiasta ja vasta myöhemmin joutuneet suorittamaan yleisen opettajan pätevyyden. Tätä opinnäytettä varten käymieni keskustelujen myötä havaitsin, että osa opettajista ei arvostanut yleisen opettajan pätevyyden edellyttämiä kasvatustieteellisiä opintoja. Edellä mainittu ajatelma on hiukan vaarallista, sillä opettajan suhtautuminen saattaa tiedostamattakin näkyä opetuksessa.

Nykyisillä opettajankoulutusta antavilla oppilaitoksilla ja opetusalan ammattijärjestö OAJ:llä olisi varmasti tarvittavaa painoarvoa ajaa opettajien kelpoisuuksista säädetyn lainsäädännön muuttamista. On nimittäin varsin häkellyttävää, että vielä 2000-luvullakin laillisesti kelpoisena opettajana voi toimia henkilö, joka ei ole suorittanut opettajan pedagogisia opintoja.

Opinnäytteeni auttaa musiikkipedagogiopiskelijoita hahmottamaan paremmin oman alansa koulutusta ja ammattikuvaansa erityisesti historiallisesta perspektiivistä, sillä opinnäytetyöni on ensimmäinen yhtenäinen kirjallinen selvitys suomalaisen soitonopettajakoulutuksen historiasta. Lisäksi musiikin perusopetusta antavat yksityiset koulut, musiikkiopistot sekä konservatoriot voivat arvioida opettajistonsa täydennyskoulutustarpeita sekä ammatillista osaamista verraten sitä tässä opinnäytetyössä esiteltyihin koulutuksiin. Muut musiikkialan opetusta tarjoavat korkeakoulut voivat käyttää opinnäytettä yhtenä pohjana tarkastellessaan tarjoamaansa koulutusta ja sen kehitysmahdollisuuksia.

Tätä opinnäytettä tehdessä on noussut esiin useampikin jatkotutkimuksen aihe, joihin varmasti vielä tulevaisuudessa palaan yliopisto-opintojeni parissa. Näen erittäin tärkeänä, että jokaisen soittimen kohdalla erikseen tutkittaisiin opettajankoulutuksen kehitystä Suomessa. Aineistosta nimittäin kävi ilmi, miten koulutuksen sisältö vaihtelee sen mukaan, mitä instrumenttia opiskelija soittaa. Myös vertaileva tutkimus eri soitinten opettajakoulutuksen käytännöistä saman oppilaitoksen sisällä ja oppilaitosten välillä on

erittäin tärkeää. Tutkimusaihetta voi tarkastella lisäksi vertailemalla soitonopettajakoulutusta aineenopettajakoulutukseen⁶⁴ sekä tekemällä kansainvälisesti vertailevaa tutkimusta soitonopettajakoulutuksesta. Toisaalta esimerkiksi musiikkipedagogin alemman ja ylemmän tutkinnon pedagogisten opintojen eroja tulisi tutkia. Syventääkö musiikkipedagogi (YAMK) -tutkinto edelleen pedagogisia tietoja ja taitoja?

Myös sisällöllistä analyysia opettajankoulutuksista tarvitaan. Aineistona käyttämäni opetussuunnitelmat kun on paikoitellen kirjoitettu varsin laveasti. Lisäksi opetuksen seuraamisen käytäntöjen eroavaisuudet eri soittimien välillä nosti esiin myös kysymyksen, kuinka hyvin opetussuunnitelmien tekstit vastaavat pedagogisten opintojen todellisuutta. Kuinka vahvasti kasvatustieteestä nousevaa pedagogisten tilanteiden jäsentelyä voi käyttää soitonopetuksessa? Toisaalta, mitä loppujen lopuksi tarkoittaa pedagogisen koulutuksen laatu? Lisäksi alan kirjallisuudessa on musiikinopetusta käsittelevän kattavan historiikin mentävä aukko.

Vaikka soitonopettajakoulutus onkin vuosikymmenten varrella kehittynyt parempaan suuntaan, kehittämistä edelleen siis on. Tässä kohtaa tutkimus astuu tärkeään asemaan, sillä tutkimustiedon kautta alkaa syntyä tilaa uusille ajatuksille ja asennemuutoksille.

---

⁶⁴ Tässä kohtaa tarkoitan aineenopettajakoulutuksella yliopistoissa annettavaa peruskoulun ja lukion aineenopettajakoulutusta.

Lähteet

Ahonen, Maija-Liisa (2004): *Viisi vuosikymmentä. Kuopion konservatorio 1954–2004*. Lievestuore: Kuopion konservatorio.

Ammattikorkeakoululaki 351/2003. Viitattu 26.11.2012. Saatavissa:

[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351?search\[type\]=pika&search\[pika\]=ammattikorkeakoululaki#L5P17](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351?search[type]=pika&search[pika]=ammattikorkeakoululaki#L5P17).

Antikainen, Ari & Rinne, Risto (2012): Ylikansalliset paineet, pohjoismainen malli ja suomalainen koulutus. Teoksessa P. Kettunen ja H. Simola (toim.): *Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle*, s. 441–479. Helsinki: SKS.

Aro, Minja & Salmenhaara, Anja (toim., 1972): *Harrastajaopistosta konservatorioksi*. Helsinki: Helsingin kansankonservatorion säätiö.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998. Viitattu 25.11.2012. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980986?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=asetus%20opetustoimen%20henkilöstön%20kelpoisuusvaatimuksista#a26.9.2002-805>.

Euroopan Unioni (2010): *Bolognan prosessi: eurooppalaisen korkeakoulutusalueen perustaminen*. Viitattu 23.6.2013. Saatavissa:

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11088_fi.htm.

Haaga–Helia AMK (2012): *Opettajan pedagogiset opinnot, 60 op. Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijoille*. Viitattu 3.12.2012. Saatavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/aokk/taeydennyskoulutus/taideaineidenopettajankoulutus/metropolia-amk-n-perusopiskelijoille>.

Haapakoski, Martti; Heino, Anni; Huttunen, Matti; Lampila, Hannu-Ilari & Maasalo, Katri (2002): *Suomen musiikin historia. Esittävä säveltaide*. Helsinki: WSOY.

Haapanen, Toivo (1940): *Suomen säveltaide*. Helsinki: Otava.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi musiikkioppilaitoksista 258/1994. Viitattu 6.4.2013. Saatavissa: <http://finlex.fi/fi/esitykset/he/1994/19940258#id1908962>.

Hinkkanen, Anna (2004): *Ammattikorkeakoulusta valmistuvan musiikkipedagogin opetussuunnitelma. Miten koulutus vastaa työelämän tarpeisiin?* Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja C: Opinnäytetyöt 4. Helsinki: Stadia.

Hirvonen, Airi (2009): Ammattikorkeakoulujen musiikin alan opettajien työ murroksessa. *osaaja.net*, no 4 (2009). Viitattu 6.4.2013. Saatavissa:

<http://www.uasjournal.fi/index.php/osaaja/article/view/1166>.

Häyrynen, Antti (2008): *Taidetta tulostavasti. Lahden konservatorion tie Viipurista Lahteen*. Lahti: Lahden Musiikkiopisto Oy.

Jakkula, Virva (2002): *Oulun konservatorio 1952–2002*. Oulu: Kaleva.

Jakkula, Virva (2006): *Limingan musiikkileiri 1967-2006. 40 kesää nuottilinevoimistusta*. Oulu: Limingan Musiikkiyhdistys ry.

Kauppila, Heli (2012): *Avoimena aukikiertoon. Opettajan näkökulma kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan baletinopetuksessa*. Acta Scenica 30. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, esittävien taiteiden tutkimuskeskus. Väitöskirja.

Keski-Pohjanmaan konservatorio (2013): *Yleistä toiminnasta*. Viitattu 6.4.2013. Saatavissa: <http://www.kpkonsa.fi/index.php/esittely>.

Kouluhallituksen kirjelmä 12.8.1987 no. 5626/KH6787/500/87.

Kouluhallitus (1987): *Musiikkioppilaitoksen opettajan opintolinjan opetussuunnitelma*.

Koulutusnetti (2013): *Koulutusnetti. Hae koulutukseen!* Viitattu 27.8.2013. Saatavissa: <http://haku.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/>.

Laakso, Ilari (2009): Ammattikorkeakoulut musiikin korkea-asteen toimijoina. Teoksessa J. Louhivuori, P. Paananen ja L. Väkevä (toim.): *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*, s. 459–467. Vaasa: FiSME.

Lahden konservatorio (2013): *Historiaa*. Viitattu 1.3.2013. Saatavissa: <http://www.concis.fi/yhteystiedot-ja-esittely/historiaa/>.

Lappalainen, Seija (2012): *Suomen taidemusiikin historia*. Helsingin yliopisto. Luento-
muistiinpanot.

Lehikoinen, Anita (2012): *Valmistautuminen korkeakoulujen ja tiedelaitosten sopimusneuvotteluihin*. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaari. Viitattu 23.6.2013. Saatavissa: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2012/03/Kk_johdon_seminaari/Johdon_seminaari_30.3.2012_Anita_Lehikoinen.pdf.

Louhivuori, Sini (1998): *Viulupedagogiikan vaiheet. Musiikkiesteettisen ajattelun heijastuminen viulunsoitonopetukseen 1750-luvulta 1970-luvulle*. Jyväskylä Studies in The Arts 65. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.

Lukin, Erika (2009): *Yleispedagogisten opintojen merkitys musiikkipedagogiopiskelijoille*. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 27.11.2012. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/5324/Yleispedagogisten%20opintojen%20merkitys%20musiikkipedagogiopiskelijoille.pdf?sequence=1>.

Metropolia AMK (2012): *Metropolia Ammattikorkeakoulun tarina*. Viitattu 26.11.2012. Saatavissa: <http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/metropolian-tarina/>.

Metropolia AMK (2013a): *Alustava näkemys Metropolian tulevista koulutusvastuista*. Viitattu 23.6.2013. Saatavissa: http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=4157&cHash=393e029d9c1b44a9cb71358a0eecdafa.

Metropolia AMK (2013b): *Musiikin koulutusohjelma. Nuorten koulutus. Valintakoekuvat keväät 2013*. Viitattu 16.5.2013. Saatavissa:

http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hakutoimisto/kev%C3%A4t_2013_nuko/KULTTUURI/valintakoekuvaukset_musiikki_2013.pdf.

Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta Metka (2013): *Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKAN lausunto Metropolia Ammattikorkeakoulun alustavasta näkemyksestä toimilupahakemuksen yhteydessä haettavista koulutusvasteista*. Viitattu 23.6.2013. Saatavissa: http://metkaweb.fi/wp-content/uploads/2013/05/Lausunto_Metropolian_alustavasti_haettavista_koulutusvasteista_31.5.2013.pdf.

Metropolia OPS (2012): *Opinto-opas. Opetussuunnitelmat*. Viitattu 25.11.2012. Saatavissa: <http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/>.

Nevala, Arto & Rinne, Risto (2012): Korkeakoulutuksen muodonmuutos. Teoksessa P. Kettunen ja H. Simola (toim.): *Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle*, s. 203–228. Helsinki: SKS.

Opetusministeriö (2002): *Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio*. Opetusministeriön työryhmien muistioita 38:2002. Helsinki: Opetusministeriö.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2013a): *Ammattikorkeakoulut*. Viitattu 7.4.2013. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulut/?lang=fi>.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2013b): *Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen*. Viitattu 23.6.2013. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/Hankkeet/rakenteellinen_kehittaminen/.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2013c): *Ammattikorkeakouluja uudistetaan*. Viitattu 23.6.2013. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/index.html.

Opintoluotsi (2010): *Musiikin koulutusohjelma*. Viitattu 3.12.2012. Saatavissa: http://www.opintoluotsi.fi/fi-FI/koulutusalat_ja_ammattit/opetusohjelma.aspx?StudyProgrammId=b300cd54-a03c-40af-9112-b754952b0a57.

Oramo, Ilkka (2010): *Järjestäytyneeseen musiikinopetukseen*. Viitattu 28.2.2013. Saatavissa: [http://muhi.siba.fi/xwiki/bin/view/Muhi/View?id=suomi_kultakausi2&q=\(SibaClass.MuhiArticleClass.mac_weight1_SORT](http://muhi.siba.fi/xwiki/bin/view/Muhi/View?id=suomi_kultakausi2&q=(SibaClass.MuhiArticleClass.mac_weight1_SORT).

Paajanen, Maunu (toim., 2007): *Musiikille. Savonlinnan musiikkiopisto 50 vuotta*. Savonlinna: Savonlinnan musiikkiopisto.

Pajamo, Reijo & Tuppurainen, Erkki (2004): *Suomen musiikin historia. Kirkkomusiikki*. Helsinki: WSOY.

Pajamo, Reijo (2007): *Musiikkiopistosta musiikkiyliopistoksi. Sibelius-Akatemia 125 vuotta*. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Pitkäranta, Reijo (2001): *Suomi–latina–suomi-sanakirja*. 1. painos. Helsinki: WSOY.

Purma, Ranja (2012): ”Kyllä hyvät aina töitä saa”. *Musiikkialan perustutkinnon vuosina 2005–2010 suorittaneiden sijoittuminen työelämään ja jatko-opintoihin*. Helsinki: Suomen konservatorioliitto. Tutkimusraportti.

Pylkkä, Outi (2011): *Duuri- ja mollisoituja musiikkialan kentällä. Organisaatiomuutoksen heijastuksia ammattikorkeakoulun musiikinopettajien työhön*. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 6.4.2013. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37177/9789513944995.pdf?sequence=1>.

Ranta-Meyer, Tuire (2000): *Paljon enemmän kuin pelkkä teoria. Musiikkialan pedagoginen osaaminen ja tulevaisuuden osaamishaasteet ammattikorkeakoulujärjestelmän näkökulmasta*. Helsinki: Sibelius-Akatemian koulutuskeskus.

Rauvola, Jussi (2008): *Suomalainen musiikkikoulutus tuuliajolla*. Viitattu 27.8.2013. Saatavissa: <http://www.amfion.fi/jutut/suomalainen-musiikkikoulutus-tuuliajolla/>.

Rinne, Raila (2013): Yliopistossa se oikea koti. *Opettaja*, 10/2013, s. 20–21.

Rinne, Risto & Kivirauma, Joel & Lehtinen, Erno (2000): *Johdatus kasvatustieteisiin*. 1. painos. Helsinki: WSOY.

Sibelius-Akatemia (2012): *Opinto-opas 2012-2013. Tutkintovaatimukset*. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Sibelius-Akatemia (2013a): *Historia*. Viitattu 23.9.2013. Saatavissa: <http://www.siba.fi/sibelius-academy/about-sibelius-academy/history>.

Sibelius-Akatemia (2013b): *Sibelius-Akatemian valintaopas 2013. 5,5-vuotinen kandidaatti- ja maisterikoulutus*. Viitattu 12.4.2013. Saatavissa: http://www.siba.fi/documents/10157/21312/Kandiopas2013_suomi_KANSI.pdf/db83dd1a-3306-415e-ba21-f7b7693ba7a1.

Sibelius-Akatemia (2013c): *Hae jatko-opintoihin*. Viitattu 12.4.2013. Saatavissa: <http://www.siba.fi/how-to-apply/doctoral-degrees>.

Sibelius-Akatemia (2013d): *Opiskelijaksi ottamisen rajoitukset*. Viitattu 12.4.2013. Saatavissa: http://www.siba.fi/c/document_library/get_file?uuid=94ca8b26-bc97-4036-8f56-42ba3904fa1b&groupId=10157.

Sibelius-Akatemia (2013e): *Opetussuunnitelmat 2013–2014. Orkesterisoittimet*. Viitattu 16.5.2013. Saatavissa: http://www.siba.fi/studies/life-at-the-school/curriculum-structure-13-14-1?p_p_id=101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN&p_p_lifecycle=0&p_p_col_id=column-2&p_p_col_pos=2&p_p_col_count=3&_101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_assetEntryId=811006&_101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_type=content&_101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_groupId=10157&_101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_urlTitle=orkesterisoittimet&_101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_redirect=%2Fstudies%2Flife-at-the-school%2Fcurriculum-structure-13-14.

Sibelius-Akatemian ohjesääntö. Viitattu 29.8.2013. Saatavissa:
<http://www.siba.fi/documents/10157/913498/Akatemiaohjesaanto+SibA+130801.pdf/164f350d-ae24-4b57-8758-9f92d94f13b9>.

SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 6/1986.

SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 3/1987.

SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 6/1987.

SKL ry:n rehtorikollegion pöytäkirja 7/1987.

SML (1986): Viulunsoiton I-kurssin sekä IIA- ja IIB-kurssien tutkintovaatimukset (1986).

SML (2013): Taustaa. Viitattu 31.3.2013. Saatavissa:
<http://www.musicedu.fi/fi/sml/taustaa>.

SMOL (2010): Historia. Viitattu 31.3.2013. Saatavissa:
http://www.oaj.fi/portal/page?_pageid=475,478758&_dad=portal&_schema=PORTAL.

Studentum.fi (2013): Ammattikorkeakoulut vetoavat päättäjiin säästöistä. Viitattu 27.8.2013. Saatavissa:
http://www.studentum.fi/blogpost/Ammattikorkeakoulut_vetoavat_paeaettaejiin_saaes_toeistaa_p3800.html.

Syrjänen, Sanna (2009): Kohta osaamisperustaista opetussuunnitelmaa. Metropolia Ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelman opetusharjoittelun ja ainedidaktiikan sisällöt ja käytännön toteutus. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 6.9.2013. Saatavissa:
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6212/Kohti%20osa.pdf?sequence=1>.

Taideyliopisto (2013): Me. Kuvataideakatemia + Sibelius-Akatemia + Teatterikorkeakoulu = Taideyliopisto. Viitattu 7.4.2013. Saatavissa:
<http://www.uniarts.fi/fi/me/#organisaatio>.

Taideyliopiston johtosääntö. Viitattu 29.8.2013. Saatavissa:
http://www.siba.fi/documents/10157/913498/Taideyliopisto_johtosaanto_hallitus130311.pdf/6cdc641a-4935-4c40-b399-95c856e0b200.

Teatterikorkeakoulu (2013): Tanssinopettajan ja teatteriopettajan maisteriohjelmien (120 op) tutkintovaatimukset 2012–2014. Viitattu 14.4.2013. Saatavissa:
http://www.teak.fi/general/Uploads_files/pedantutva201214.pdf.

Yliopistolaki 558/2009. Viitattu 12.4.2013. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558>.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003. Viitattu 29.8.2013. Saatavissa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=valtioneuvoston%20asetus%20ammattikorkeakoulu%20opettaja%20kelpoisuus#L6P23-2>.

Weber, William; Arnold, Denis; Gessele, Cynthia; Cahn, Peter; Oldani, Robert & Ritterman, Janet (2013): *Conservatories*. Viitattu 28.8.2013. Saatavissa: <http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/41225>.

Haastattelut:

Jukka Kuha, emeritusrehtori, Helsingin konservatorio. 25.9.2013.

Helka Kymäläinen, lehtori, Sibelius-Akatemia. 12.4.2013.

Silja Raitio-Heikinheimo, lehtori, Metropolia AMK. 28.11.2012.

Henriette Woude-Rantalaiho, lehtori, Sibelius-Akatemia. 15.4.2013.

Liitteet:

- 1 Sibelius-Akatemia (2013e): *Opetussuunnitelmat 2013–2014. Orkesterisoittimet*. Viitattu 16.5.2013. Saatavissa: http://www.siba.fi/studies/life-at-the-school/curriculum-structure-13-14-1?p_p_id=101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN&p_p_lifecycle=0&p_p_col_id=column-2&p_p_col_pos=2&p_p_col_count=3&101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_assetEntryId=811006&101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_type=content&101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_groupId=10157&101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_urlTitle=orkesterisoittimet&101_INSTANCE_D7e4ARcdfOPN_redirect=%2Fstudies%2Flife-at-the-school%2Fcurriculum-structure-13-14.
- 2 Kymäläinen, Helka (12.4.2013): Henkilökohtainen tiedonanto.

Sibelius-Akatemian Orkesterisoitinten pedagogiikka 1 ja 2, suorituskohdat

Orkesterisoitinten pedagogiikka 1

I osallistuminen luentoihin, läsnäolopäiväkirja

II auskultointikortti opetuksen ja arvioinnin seuraamisesta

III harjoitustuntien pitäminen

IV osallistuminen ryhmätyöhön

V oppimispäiväkirjan pitäminen

VI opetusnäyte

Orkesterisoitinten pedagogiikka 2

I luento-, kirjallisuus- tai metodinen kuulustelu

II osallistuminen ryhmätyöhön

III opetuksen ja arvioinnin seuraaminen

IV harjoitustuntien pitäminen

V oppimispäiväkirjan pitäminen

VI opetusnäyte

Yleispedagoginen luentosarja 2012–2013

Taulukko 1. Sibelius-Akatemian Yleispedagogisen luentosarjan luentoaiheet 2012–2013.

luennoitsijat	luennon aihe
Andrzej Wilkus	Uuden kappaleen oppimisprosessi
Terje Moe Hansen	A Personal Way of Learning, the Left-handed Violinist
Keijo Tahkokallio	Itsetunto
Erja Joukamo-Ampuja	Mental Training in Instrumental Teaching. Practical Methods for Teaching Mental Training and Practicing. Workshop with Exercises.
Janne Laine	Taide kuuluu kaikille – myös musiikkiopistoissa? Oppilaskeskeisyys soitonopetuksessa.
Karipekka Eskelinen	Opettajan oikeudet ja velvollisuudet musiikkiopistossa.
Päivi Jordan-Kilki	Oppilaiden keskittymishäiriöt ja niiden huomioiminen opetustilanteessa.
Katarina Porander	Muusikon kehon kuormittuminen – workshop. Miten soittoasentoa tulisi muuttaa rasitusvammojen välttämiseksi.
Kristiina Junttu Katarina Nummi-Kuisma	A Multi-sensory Approach to Coaching/Teaching an Instrumentalist
Päivi Arjas	Performance Coaching at Music School Level
Inkeri Jaakkola	”Luin tota nuottia päässäni ja kuulosti iloiselta”
Yvonne Frye	About Being a Music Educator – Zoltán Kodály as an example.
Päivi Jordan-Kilki	Lapsen ja nuoren kehitykselliset valmiudet soitonopetuksessa. Kehollinen esitys.
Riitta Tikkanen Elina Stirkinen	LUOMUS – luovat muusikon taidot
Erja Joukamo-Ampuja	How to Teach Improvisation. Ear Training, Awareness, Imagination. Different Approaches to Improvisation in Individual And Group Teaching. Workshop.